

ใบงานที่ 3.1

คำชี้แจง ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มศึกษาสภาพปัญหา กลุ่มละ 1 ปัญหา โดยใช้หัวข้อปัญหาตามหมายเลขกลุ่มเพื่อวิเคราะห์ผลที่จะเกิดจากปัญหานี้ สาเหตุของปัญหา และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามหลักอริยสัจ

สภาพปัญหา

กลุ่มที่ 1 สังคมโดยทั่วไปขาดระเบียบวินัย บุคคลในสังคมไม่เคารพกฎกติกา ทำให้เกิดแบบอย่างที่ไม่ดีเช่น การกระทำผิดกฎจราจร การทิ้งขยะในที่สาธารณะ เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 การขาดความอบอุ่นในครอบครัว ขาดผู้สั่งสอน ชี้นำ แนวทางที่ถูกต้อง ทำให้เกิดพฤติกรรมต่อต้านสังคม เช่น การไม่ต้องการปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน การขาดความเคารพ และไม่เชื่อฟัง ครู อาจารย์ เป็นต้น

กลุ่มที่ 3 การคบเพื่อนไม่ดี ชักนำไปในทางที่ผิด เช่น การชักชวนกันสูบบุหรี่ ชักชวนกันหนีโรงเรียน เป็นต้น

กลุ่มที่ 4 การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ของวัย ทำให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง เช่น การแต่งกายผิดระเบียบ การตัดผมผิดระเบียบของโรงเรียน เป็นต้น

กลุ่มที่ 5 ประเทศชาติที่ไม่เจริญทั้งหลาย คนในชาติไม่มีวินัย ทำให้เกิดแบบอย่างที่ไม่ดีในการนำวินัยไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การรู้จักรักษาความสะอาดอาคารบ้านเรือน ถนนหนทาง ให้เกียรติคนชรา คนทุพพลภาพ รักต้นไม้และชีวิตของสัตว์ ไม่เห็นแก่ได้ รับสินบนของผู้อื่น เป็นต้น

(ตัวอย่าง)

การใช้ขั้นตอนทั้งสี่ของอริยสัจในการแก้ปัญหาการขาดวินัย

ขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ	กระบวนการแก้ปัญหา
1. การกำหนดปัญหา (ขั้นทุกข์)	1.1 ผลที่เกิดจากการขาดวินัย เช่น การเกิดอุบัติเหตุจากการฝ่าฝืนกฎจราจร
2. ตั้งสมมติฐาน (ขั้นสมุทัย)	2.1 อะไรน่าจะเป็นสาเหตุแห่งปัญหา เช่น สังคมโดยทั่วไปขาดระเบียบวินัย บุคคลในสังคมไม่เคารพ กฎกติกา
3. ทดลอง และเก็บข้อมูล (ขั้นนิโรธ)	3.1 การแบ่งงานกันทำในกลุ่ม มีการเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหารวบรวมข้อมูล และจดบันทึกข้อมูล
4. วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล (ขั้นมรรค)	4.1 นำผลจากการประมวลข้อเสนอแนะนำเสนอหน้าชั้นเรียนในรูปแบบการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้เพื่อนในชั้นเรียนร่วมกันวิเคราะห์ว่าสามารถแก้ปัญหาได้จริงตามที่กลุ่มนั้นเสนอจริงหรือไม่หรือไม่ 4.2 เปิดโอกาสให้เพื่อนนักเรียนในกลุ่มอื่น ๆ แสดงความคิดเห็น สรุป และเชื่อมโยงความคิดของแต่ละกลุ่มเข้าด้วยกัน

การใช้ขั้นตอนทั้งสี่ของอริยสัจในการแก้ปัญหาคาถวินัย

ขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ	กระบวนการแก้ปัญหา
1. การกำหนดปัญหา (ขั้นทุกข์)	
2. ตั้งสมมติฐาน (ขั้นสมุทัย)	
3. ทดลองและเก็บข้อมูล (ขั้นนิโรธ)	
4. วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล (ขั้นมรรค)	

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

ประเด็น	พฤติกรรมการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	ปานกลาง (2)	ต้องปรับปรุง (1)
1. การกำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน				
2. เห็นความสำคัญ และความจำเป็น ในการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แก้ปัญหา การขาดวินัย				
3. มีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมที่เรียนรู้				
4. มีแนวทางการแก้ปัญหาการขาดวินัย ที่ถูกต้อง				
5. มีพฤติกรรมที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนรู้				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

.....

กลุ่มที่.....

รายชื่อสมาชิก

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

แบบประเมินการแสดงบทบาทสมมติการฝึกอบรม

กลุ่มที่..... ชื่อ - สกุล	การมีส่วนร่วม ในกลุ่ม	เนื้อหา ของเรื่อง ตรง ประเด็น	การ แสดง บทบาท สมมติ	ความคิด ริเริ่ม สร้างสรรค์	สรุปได้ตรง ประเด็น และ ครอบคลุม	รวม
	4	4	4	4	4	20
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมิน มีดังนี้

- 4 = ดีมาก
- 3 = ดี
- 2 = ปานกลาง
- 1 = พอใช้

แผนการดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมหน่วยที่ 2

เรื่อง ความรับผิดชอบ

วัตถุประสงค์กิจกรรมการฝึกอบรม

เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมในแผนการดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมหน่วยที่ 2 นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถ ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจในปัญหา ความสำคัญ และความจำเป็นของความรับผิดชอบ
2. มีพฤติกรรมที่ดีต่อความรับผิดชอบ
3. สามารถวิเคราะห์ปัญหา และเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดจากการขาด

ความรับผิดชอบได้

เนื้อหากิจกรรมการฝึกอบรม

กิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม ที่ 1 ความรับผิดชอบสำคัญอย่างไร เวลา 2 ชั่วโมง

กิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม ที่ 2 ความรับผิดชอบต่อตนเอง เวลา 2 ชั่วโมง

กิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม ที่ 3 ความรับผิดชอบต่อสังคม เวลา 2 ชั่วโมง

กิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม ที่ 1

เรื่อง ความรับผิดชอบสำคัญอย่างไร

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์กิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

- 1.1 เพื่อให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมบอกความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการเป็นผู้มีความรับผิดชอบได้
- 1.2 เพื่อให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมรู้สาเหตุของปัญหาการขาดความรับผิดชอบ และเสนอแนวทางการแก้ไขได้
- 1.3 เพื่อให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพฤติกรรมที่ดีต่อการเป็นผู้มีความรับผิดชอบ

2. แนวคิดกิจกรรมการฝึกอบรม

ความรับผิดชอบ เป็นการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ในฐานะสมาชิกของครอบครัว หน่วยงาน สังคมและประเทศชาติ ตลอดจนการมีวินัยในตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลและสังคมเกิดการพัฒนาไปสู่ความเจริญก้าวหน้า และสงบสุข

ความรับผิดชอบ จึงหมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความพยายาม รู้จักใคร่ครวญให้รอบคอบ เพื่อให้บรรลุผลตามความมุ่งหมาย โดยรู้จักหน้าที่ที่ตนต้องกระทำหรือปฏิบัติ และยอมรับผลของการกระทำนั้น ทั้งด้านผลดี และผลเสีย ตลอดจนทั้งพร้อมที่จะปรับปรุงวิธีปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น (สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย, 2546, หน้า 136)

- #### 3. เทคนิคกิจกรรมการฝึกอบรม
- กระบวนการกลุ่ม (Group Process) การอภิปราย
 - กลุ่มย่อย (Small Group Discussion) และการใช้
 - กรณีศึกษา หรือกรณีตัวอย่าง (Case Study Method)
 - การสร้างตระหนักรู้ (Awareness Conformation)

4. เนื้อหากิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ โดยกระบวนการกลุ่ม การอภิปราย กลุ่มย่อย และการใช้กรณีศึกษาหรือกรณีตัวอย่าง ควรมีสาระซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเรียนรู้ตาม

จุดประ สงค์ อาจเป็นกรณีที่เกิดขึ้นจริงหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งในกรณีนั้นมีสถานการณ์ ปัญหาความขัดแย้งอยู่ เช่น ปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งอาจ นำมาจากแหล่งข้อมูล เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือนำเสนอด้านสื่อ ดังกล่าว แล้วร่วมกันอภิปรายกลุ่มย่อย หรือระดมสมอง เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้าน ความรับผิดชอบ พร้อมนำเสนอให้เพื่อนในห้องประชุมได้รับรู้ถึงข้อสรุปตามแนวคิดของกลุ่ม นั้น ๆ เพื่อร่วมวิจารณ์ และหาข้อสรุปที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

5. กระบวนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

5.1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรมการฝึกอบรม

5.1.1 วิทยากรแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้การฝึกอบรมให้นักเรียนทราบ แล้วให้ เวล่านักเรียน 5 นาทีทำแบบสำรวจความรับผิดชอบในใบงานที่ 1.1 เพื่อให้นักเรียนผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมทราบระดับความรับผิดชอบของแต่ละคน แล้วตั้งคำถาม ๆ นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรม ว่าถ้าคนส่วนมากในสังคมขาดความรับผิดชอบ สังคมนั้นจะเป็นอย่างไร ให้นักเรียนผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมช่วยกันตอบคำถาม หรือวิทยากรใช้การสุ่มถามจากนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็น รายบุคคลก็ได้

5.2 ขั้นกิจกรรมการฝึกอบรม

5.2.1 วิทยากรแบ่งนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน โดยใช้ วิธีการนับ 1 - 5 แล้วจัดกลุ่มนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่นับเลขเดียวกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน และให้เรียกชื่อกลุ่มตามเลขที่นับ พร้อมทั้งให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละกลุ่มร่วมกัน เสนอชื่อหัวหน้ากลุ่มเพื่อการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และเลขานุการกลุ่มเพื่อบันทึกสรุปการทำ กิจกรรม

5.2.2 วิทยากรแจกใบงาน ที่ 1.2 ให้เวลาแต่ละกลุ่ม 10 นาที สำหรับนักเรียนผู้เข้ารับ การฝึกอบรมในกลุ่มได้ร่วมกันศึกษา กรณีศึกษาและร่วมกันอภิปรายกลุ่มย่อย ให้ประธานกลุ่ม เป็นผู้ดำเนินการอภิปรายกลุ่มย่อย และเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึก ตามใบงาน

5.2.3 วิทยากรให้เวลาแต่ละกลุ่ม ๆ ละ 5 นาที ในการออกมานำเสนอผลการ อภิปรายกลุ่มย่อย ตามลำดับกลุ่มเลข 1 ถึง 5 และเมื่อจบการนำเสนอให้ถามความคิดเห็นของเพื่อน ในห้องประชุมว่าเห็นด้วย หรือไม่ เพราะเหตุใด

5.3 ขั้นสรุปกิจกรรมการฝึกอบรม

5.3.1 วิทยากรให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนร่วมกันสรุปความเห็นเกี่ยวกับ ความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดจากการขาด ความรับผิดชอบโดยใช้วิธีการตั้งคำถามให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมช่วยกันตอบ หรือเจาะจง

ถามนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่สังเกตดูว่ายังไม่เข้าใจในประเด็นความรับผิดชอบ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ และพฤติกรรม แล้ววิทยากรสรุปอีกครั้งหนึ่ง

6. สื่อการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

6.1 ใบงานที่ 1.1 แบบสำรวจความรับผิดชอบ 30 ชุด

6.2 ใบงานที่ 1.2 กรณีศึกษา เรื่อง สมศรี 30 ชุด

7. การประเมินผลกิจกรรมการฝึกอบรม

การประเมินผลใช้แบบสำรวจความรับผิดชอบ และแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาจากประเด็น ดังต่อไปนี้

7.1 พิจารณาจากผลการทำแบบสำรวจความรับผิดชอบ ว่านักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความรับผิดชอบอยู่ในระดับใด เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสังเกตการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และพฤติกรรมของการเป็นผู้มีความรับผิดชอบ หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

7.2 การแสดงความคิดเห็น ต่อประเด็นความสำคัญ และความจำเป็นของการเป็นผู้มีความรับผิดชอบ สาเหตุของการขาดความรับผิดชอบ และแนวทางแก้ไข

7.4 การประเมินผลโดยการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม เมื่อประเมินแล้ว พบว่านักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้ผลการประเมินต่ำกว่า 80% ให้บันทึกแล้วสัมภาษณ์นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรม ถึงสาเหตุที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในประเด็นต่าง ๆ แล้วพูดคุยทำความเข้าใจให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองด้านความรับผิดชอบ เพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ใบงานที่ 1.1

แบบสำรวจความรับผิดชอบ

คำชี้แจง ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรม สำรวจการกระทำหรือการปฏิบัติตนที่ผ่านมาในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ตามความจริง ว่าได้กระทำมากน้อยเพียงใด (สมาคมการแนะแนวแห่งประเทศไทย, 2546, หน้า 85-86)

หัวข้อ	รายการสำรวจ	ระดับที่กระทำ			
		มากที่สุด (4)	มาก (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.	ความรับผิดชอบในการเรียน				
	1.1 เข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ.....				
	1.2 เข้าชั้นเรียนตรงเวลา.....				
	1.3 มีความตั้งใจเรียน.....				
	1.4 ทำงานที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน.....				
	1.5 ทำงานที่ได้รับมอบหมายตรงกำหนด.....				
	1.6 มีความกระตือรือร้นทำงานที่ได้รับมอบหมาย.....				
	1.7 ทำงานเต็มความสามารถ.....				
	1.8 สนใจค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเสมอ.....				
	1.9 มีการติดตามเนื้อหาและบทเรียนที่ไม่ได้เข้าเรียน.....				
	1.10 ติดตามแก้ไขผลการเรียนให้ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ.....				

หัวข้อ	รายการสำรวจ	ระดับที่กระทำ			
		มากที่สุด (4)	มาก (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
2.	ความรับผิดชอบต่อตนเอง				
	2.1 แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของสถานศึกษา.....				
	2.2 ปฏิบัติตนตามระเบียบของสถานศึกษา.....				
	2.3 ปฏิบัติตนโดยไม่ให้เกิดผลเสียต่อชื่อเสียงของ สถานศึกษา.....				
	2.4 มีส่วนสร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษา.....				
	2.5 เข้าร่วมกิจกรรมตามที่สถานศึกษากำหนด.....				
3.	ความรับผิดชอบต่อครอบครัว				
	3.1 ใช้เงินอย่างประหยัดและคุ้มค่า.....				
	3.2 ช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัวด้วยการหารายได้ พิเศษ.....				
	3.3 ช่วยครอบครัวทำงานทั้งงานบ้านและงานอาชีพ.....				
	3.4 ประพฤติตนอยู่ในโอวาทของบิดามารดาและ ผู้ปกครอง.....				
	3.5 ประพฤติและปฏิบัติตนที่ส่งผลให้ครอบครัวมี ความสุข.....				

หัวข้อ	รายการสำรวจ	ระดับที่กระทำ			
		มากที่สุด (4)	มาก (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4.	ความรับผิดชอบต่อสังคม				
	4.1 ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร.....				
	4.2 ร่วมรณรงค์ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง.....				
	4.3 ทิ้งขยะในที่ที่จัดไว้ให้.....				
	4.4 รักษาสมบัติของส่วนรวม.....				
	4.5 มีมารยาทในการใช้โทรศัพท์.....				
	4.6 เข้าแถวซื้อของและรับบริการต่างๆ.....				
	4.7 รักษาชื่อเสียงของชุมชน.....				
	4.8 ปฏิบัติตามกฎหมายและประเพณีอันดีงาม.....				
	4.9 งดเว้นการกระทำที่เป็นการบ่อนทำลายสังคม.....				
	4.10 รักษาและเผยแพร่วัฒนธรรมไทย.....				

หมายเหตุ

1. คะแนนเต็ม 120 คะแนน

2. เกณฑ์การวิเคราะห์

คะแนน 92 – 120

ความรับผิดชอบสูง

คะแนน 60 – 91

ความรับผิดชอบปานกลาง

คะแนน 32 – 59

ความรับผิดชอบต่ำ

คะแนน ต่ำกว่า 31

ขาดความรับผิดชอบ ต้องปรับปรุง

3. ถ้านักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องการทราบว่า ควรปรับปรุงความ

รับผิดชอบด้านใด ก็สามารถไปตรวจสอบดูว่ารายการสำรวจในข้อย่อยใด

ที่มีระดับคะแนน 2 หรือ 1

ใบงานที่ 1.2

กรณีศึกษา เรื่องสมศรี

ชั่วโมงสุดท้ายของบ่ายวันศุกร์ที่ผ่านมาแล้ว มีการประชุมใหญ่ที่หอประชุมของโรงเรียน หลังจากนักเรียนสวดมนต์ไหว้พระตามปกติ ครูใหญ่ของโรงเรียนได้ทำพิธีมอบเหรียญเกียรติคุณ และประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติให้แก่เด็กหญิงสมศรี นักเรียนระดับชั้น ม.3/1 เนื่องจากได้กระทำ ความดีที่ควรแก่การยกย่องสรรเสริญ ซึ่งนักเรียนทุกคนมีความภาคภูมิใจในตัวเธอเป็นอย่างยิ่ง

สมศรีมีหน้าที่ เป็นหัวหน้า ดูแลรับผิดชอบบริเวณหน้าโรงเรียน ซึ่งมีร้านค้าเล็ก ๆ ขายขนม และเครื่องดื่ม ซึ่งเป็นที่ชุมนุมของนักเรียน และผู้คนแถวนั้น วันหนึ่งมีนักเรียนหลายคน จากโรงเรียนอื่นที่อยู่ใกล้เคียงกันมาซื้อของที่ร้านนั้น ด้วยความเข้าใจผิดกันบางประการ จึงเกิด การทะเลาะวิวาทกันขึ้นระหว่างนักเรียนโรงเรียนนั้นกับเพื่อน ๆ สมศรีพบเหตุการณ์นี้พอดี แม้เธอ จะกลัวอันตราย แต่เธอก็ได้พยายามชี้แจงและห้ามปรามมิให้เหตุการณ์รุนแรงมากขึ้น แต่ก็ไม่โดน ลูกหลงถูกผลักล้ม ศีรษะกระแทกกับต้นเสาไฟฟ้าแตก ต้องเย็บถึง 5 เข็ม อย่างไรก็ตามในการเสี่ยง ภัยครั้งนี้ เธอได้ใช้ความสามารถชี้แจงให้เรื่องระงับลงได้ และเกิดความเข้าใจกันดีในที่สุด

คำชี้แจง เมื่ออ่านกรณีศึกษาจบให้แต่ละกลุ่มนำเรื่องดังกล่าวมาอภิปรายกลุ่มย่อย แล้วตอบคำถาม ตามข้อคำถามต่อไปนี้

1. สมศรีทำหน้าที่อะไรในโรงเรียน.....
2. เพราะเหตุใด สมศรี จึงได้รับเหรียญเกียรติคุณ
.....
.....
3. เขาจะหลีกเลี่ยงเหตุการณ์เสี่ยงภัยได้หรือไม่
ได้ เพราะ
ไม่ได้ เพราะ
4. ถ้านักเรียนเป็นสมศรีนักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร
เดินหนี เพราะ
เข้าไปช่วย เพราะ
แจ้งให้ครูทราบ เพราะ
แจ้งตำรวจ เพราะ

5. นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของสมศรีหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

6. ในทางกลับกันหากสมศรีพบเห็นเหตุการณ์นั้น แล้วทำมิฉะไร เพราะคิดว่าไม่ใช่ธุระของตัวเอง ที่จะเข้าไปเกี่ยวข้อง นักเรียนจะมีความรู้สึกต่อ สมศรี อย่างไร

.....

.....

.....

7. จากการศึกษาเรื่องดังกล่าว ให้นักเรียนร่วมกันให้ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความเข้าใจร่วมกัน ของสมาชิกในกลุ่ม

7.1 ความรับผิดชอบ คืออะไร

.....

.....

.....

7.2 ความรับผิดชอบ มีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคม อย่างไร

.....

.....

.....

7.3 การที่ลดขาดความรับผิดชอบ น่าจะเกิดมาจากสาเหตุใดเป็นสำคัญ

.....

.....

.....

7.4 นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้มีความรับผิดชอบได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

พฤติกรรม (จากการตอบ คำถาม/แสดง ความ คิดเห็น) กลุ่ม..... รายชื่อ	เข้าใจ ความหมาย ของความ รับผิดชอบ			เข้าใจ ความสำคัญ และความ จำเป็นของ ความ รับผิดชอบ			รู้สาเหตุของ ปัญหาการ ขาดความ รับผิดชอบ			รู้แนวทาง การ แก้ปัญหา การขาด ความ รับผิดชอบ			มีพฤติกรรม ที่ดีต่อการ มีความ รับผิดชอบ			หมายเหตุ (ระบุสาเหตุ ในกรณีที่ นักเรียนได้ คะแนน 1 คะแนน)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
6.																
7.																
8.																
9.																

เกณฑ์การประเมิน

ระดับเกณฑ์

ดี

พอใช้ ปรับปรุง

ระดับคะแนน

3

2

1

กิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม ที่ 2

เรื่อง ความรับผิดชอบต่อตนเอง

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์กิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

1.1 เพื่อให้แก่นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ และเข้าใจความหมาย ความสำคัญและความจำเป็นของการเรียนรู้การฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการสร้างความตระหนัก เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเอง

1.2 เพื่อให้แก่นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพฤติกรรมที่ดีคือการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างความตระหนัก เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเอง

1.3 เพื่อให้แก่นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถวิเคราะห์แนวทางการสร้างนิสัย เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเอง

2. แนวคิดกิจกรรมการฝึกอบรม

การมีความรับผิดชอบต่อตนเอง เป็นการรับรู้บทบาทของตนเองที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม จะต้องดำรงตนให้อยู่ในฐานะที่สามารถช่วยตนเองได้ รู้ว่าอะไรผิด อะไรถูก ขอมรับผลการกระทำของตน ทั้งที่เป็นผลดี และผลเสีย

3. เทคนิคกิจกรรมที่ใช้การฝึกอบรม

กระบวนการกลุ่ม (Group Process) การระดมสมอง (Brainstorming Method) และการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างความตระหนัก (Awareness Conformation)

4. เนื้อหากิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม การระดมสมอง บนพื้นฐานของกระบวนการสร้างความตระหนัก เป็นกระบวนการที่มุ่งฝึกให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความสนใจ เอาใจใส่ รับรู้ และเห็นคุณค่าในปรากฏการณ์ และพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ที่เกิดขึ้นในสังคมหรือข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่วิทยาการต้องการให้เกิดความตระหนักเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความสนใจ เอาใจใส่ และเห็นคุณค่า มีการวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุ ผลดี ผลเสีย

ที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้น และระยะยาว แล้วให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมอภิปรายหาข้อมูล หรือหลักฐานสนับสนุนคุณค่าของสิ่งที่ต้องตระหนัก และวางเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองในเรื่อง นั้น ๆ

5. กระบวนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

5.1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรมการฝึกอบรม

5.1.1 วิทยากรแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้การฝึกอบรมให้นักเรียนผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมทราบ แล้วตั้งคำถาม ถามนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่า นักเรียนเข้าใจ เรื่อง การมีความ รับผิดชอบต่อตนเองหรือไม่ และพฤติกรรมใดบ้างที่บ่งบอกถึงการมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมช่วยกันตอบคำถาม แล้ววิทยากรสรุปอีกครั้งหนึ่ง

5.2 ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

5.2.1 วิทยากรแจกใบความรู้ที่ 2.1 เรื่อง ผลจากการขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง ที่เป็นกรณีตัวอย่างเพื่อให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันศึกษาและสังเกตพฤติกรรมของ บุคคลในกรณีตัวอย่างนั้น

5.2.1 วิทยากรแบ่งนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน ในการแบ่งกลุ่มดังกล่าวให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมนับเลข 1-5 แล้วให้นักเรียนผู้เข้ารับ การฝึกอบรมที่นับเลขเดียวกันแยกออกมาเพื่อเข้ากลุ่มโดยเรียกชื่อกลุ่มตามหมายเลขที่นักเรียน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนับ

5.2.2 เมื่อนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้ากลุ่มแล้วให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในแต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอชื่อหัวหน้ากลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และเลขานุการกลุ่มเพื่อบันทึก สรุปการทำกิจกรรมการฝึกอบรม

5.2.3 วิทยากรแจกใบความรู้ที่ 2.1 ให้แต่ละกลุ่มศึกษาแล้วแจกใบงาน 2.1 ให้เวลา 30 นาที เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุ ผลดี ผลเสีย ที่จะเกิดขึ้นทั้งใน ระยะสั้น และระยะยาวของเหตุการณ์ในกรณีตัวอย่างที่กำหนดในใบงาน โดยให้หัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ ดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึกสรุปการระดมสมองของสมาชิกในกิจกรรมนี้

5.2.4 วิทยากรให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มนำข้อมูลจากใบงานที่ 2.1 นำเสนอหน้าห้องประชุม โดยให้เวลาการนำเสนอกลุ่มละ 5 นาที

5.3 ขั้นสรุปกิจกรรมการฝึกอบรม

5.3.1 วิทยากรให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนร่วมกันสรุปความเห็น

เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดจากการขาดความรับผิดชอบต่อตนเองแล้ววิทยากรสรุปอีกครั้งหนึ่ง

6. สื่อการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

6.1 ใบความรู้ที่ 2.1 เรื่อง ขั้นตอนของกระบวนการสร้างความตระหนักในการแก้ปัญหาการขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง 30 ชุด

6.2 ใบงานที่ 2.1 เรื่อง ผลจากการขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง 30 ชุด

7. การประเมินผลกิจกรรมการฝึกอบรม

การประเมินผลใช้การนำเสนอผลจากการระดมสมองในใบงานที่ 2.1 ควบคู่กับการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม โดยพิจารณาจากประเด็น ดังต่อไปนี้

7.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม

7.2 การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นความสำคัญ ความจำเป็นของความรับผิดชอบต่อตนเอง สาเหตุของการขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง และแนวทางแก้ไข

7.3 หากประเมินแล้วกลุ่มใดได้ผลการประเมินต่ำกว่า 80% ให้บันทึกแล้วสัมภาษณ์นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมในกลุ่ม ถึงสาเหตุที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในประเด็นต่างๆ แล้วพูดคุยทำความเข้าใจให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเอง

ใบความรู้ที่ 2.1

ขั้นตอนของกระบวนการสร้างความตระหนักในการแก้ปัญหาการขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง

ขั้นตอนการศึกษา	แนวปฏิบัติ
1. ให้นักเรียนสังเกต	- กรณีตัวอย่างในเนื้อหาข่าวตามใบงานที่สร้างให้นักเรียนมีความ ความตระหนัก เกิดความสนใจ และเห็นคุณค่า ของการมี ความรับผิดชอบต่อตนเอง
2. ให้นักเรียนวิจารณ์	- นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับ สาเหตุ ผลดี ผลเสีย ที่จะเกิดขึ้นในระยะสั้น ระยะยาว ของการมี และการขาดความรับผิดชอบในตนเอง
3. ให้นักเรียนสรุป	- นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายหาข้อมูล หรือหลักฐานต่าง ๆ เช่น เหตุการณ์ในชีวิตประจำวันที่นักเรียนได้ประสบเกี่ยวกับ ผลของการมี หรือขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง การยก ตัวอย่างบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิตจากการมีความ รับผิดชอบ ต่อตนเอง เป็นต้น เพื่อสนับสนุนคุณค่าของการมี ความรับผิดชอบต่อตนเอง และวางเป้าหมายที่จะพัฒนา ตนเองให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง

ใบงานที่ 2.1

คำชี้แจง ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาข้างต่อไปนี้ เพื่อวิเคราะห์เหตุการณ์ว่าเหตุใดเหตุการณ์นี้จึงเกิดขึ้น และผลที่เกิดจากเหตุการณ์นี้จะเป็นอย่างไร แล้วร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้านหลักของกระบวนการสร้างความตระหนัก

สาวป่วย. เล่นเซกตหายตัวไร้ชะตากรรม

เมื่อเวลา 15.30 น. วันที่ 29 มกราคม นายสมชาย ลือประดิษฐ์ อายุ 49 ปี อาชีพรับจ้างทั่วไป อยู่บ้านเลขที่ 214/22 หมู่ที่ 2 ตำบลปากเกร็ด อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เข้าแจ้งความกับ พ.ต.ท.จรัส นามอมาตย์ สวส.หน.สภ.ด.ย้อยบ้านเปิด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ว่านางสาว จุฑามาศ ลือประดิษฐ์ อายุ 17 ปี ลูกสาว นักเรียนชั้น ปวช.ปี 2 สถาบันแห่งหนึ่งในจังหวัดลำพูน อยู่บ้านเลขที่ 195/2 หมู่ 6 ตำบลบ้านแป้น อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งรถจักรยานยนต์หายตัวออกไปจากบ้านพักตั้งแต่กลางดึกวันที่ 26 มกราคม ที่ผ่านมา ต่อมาพบรถจักรยานยนต์จอดทิ้งอยู่ที่ บขส. ลำพูน สอบถามชาวบ้านทราบว่าคุณสาวซื้อตั๋วรถทัวร์เดินทางไปจังหวัดขอนแก่น ตอนนี้เป็นห่วงลูกสาวมาก และไม่ทราบชะตากรรมเกรงว่าจะถูกล่อลวงไปในทางเสียหาย หรือตกอยู่ในอันตราย นายสมชายให้การว่า ลูกสาวอาศัยอยู่กับมารดาที่จังหวัดลำพูน ก่อนหายตัวไปเล่าให้มารดาฟังว่าเล่น “เซกต” หรือติดต่อกับอินเทอร์เน็ตกับนายเบงก์ อายุ 22 ปี นักศึกษาชั้น ปวส. สถาบันแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น ได้นาน 4 – 5 เดือนแล้ว โดยนายเบงก์อ้างว่ามีบ้านพักอยู่ในอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น นายสมชายให้การต่อว่า หลังลูกสาวหายตัวไปได้โทรศัพท์ไปหานายเบงก์ตามเบอร์โทรฯ ที่ลูกสาวจดไว้ในสมุดบันทึก นายเบงก์ยอมรับว่าลูกสาวมาหาจริง โดยนัดพบกันที่ บขส. ขอนแก่น จากนั้นให้เงินสดไป 1,000 บาท อ้างว่าลูกสาวต้องการไปทำงานที่จังหวัดนครราชสีมาแต่คนไม่เชื่อ จึงไปหานายเบงก์ที่บ้านพัก แต่พบเพียงตาข่ายของนายเบงก์อยู่ในบ้าน สอบถามก็บอกว่านายเบงก์อยู่กับพ่อที่บ้านพักในตำบลบ้านแป้น ตนจึงเข้าแจ้งความ ดำรวจลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน พร้อมให้สายตรวจพานายสมชายไปหาลูกสาวที่บ้านพักของพ่อนายเบงก์ แต่ก็ไร้แว่ อย่างไม่ก็ดีตำรวจจะช่วยสืบสวนตามหาตัวนางสาวจุฑามาศต่อไป นายสมชายกล่าวฝากถึงลูกสาวพ่อแม่ให้อภัยหมดแล้ว หากรับรู้ก็ให้รีบกลับบ้าน และหากนายเบงก์นำตัวลูกสาวไป ก็ให้เธอกลับมาส่งคืนด้วยจะไม่เอาเรื่องตามกฎหมาย เพราะจนถึงตอนนี้ยังไม่เคยพบตัวนายเบงก์เลย ไม่รู้ว่าล่อลวงลูกสาวไปหรือไม่ และลูกสาวจะมีชะตากรรมเป็นอย่างไร (เดลินิวส์ , 2550, หน้า 14)

คำชี้แจง ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันระดมสมอง เพื่อวิเคราะห์ประเด็นคำถาม และ
ตอบคำถามต่อไปนี้

1. จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับ น.ส.จุฑามาศ นักเรียนคิดว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เหตุการณ์นี้
เกิดขึ้น มาจากสาเหตุอะไร

.....

.....

2. หากนักเรียนเป็นพ่อ และแม่ของ น.ส.จุฑามาศ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

.....

.....

3. ให้นักเรียนบอกสาเหตุของการขาดความรับผิดชอบต่อตนเองที่มักเกิดขึ้นกับตัว
ของนักเรียนเอง

.....

.....

.....

4. ให้นักเรียนวิเคราะห์ผลของการเป็นคนขาดความรับผิดชอบต่อตนเองทั้งในระยะสั้น
และระยะยาว จะเกิดผลอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

5. จากเหตุการณ์ดังกล่าว นักเรียนมีความรู้สึกต่อความสำคัญ และความจำเป็นของการ
มีความรับผิดชอบต่อตนเองอย่างไร

.....

.....

.....

6. จากเหตุการณ์ดังกล่าวนักเรียนมีแนวทางการพัฒนา และแก้ไขพฤติกรรมขาดความ
รับผิดชอบต่อตนเองอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

ประเด็น	พฤติกรรมการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	ปานกลาง (2)	ต้องปรับปรุง (1)
1. มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในกลุ่มชัดเจน และการมีส่วนร่วมในกลุ่ม				
2. เห็นความสำคัญ และความจำเป็นในการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แก้ปัญหาการขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง				
3. มีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมที่เรียนรู้				
4. มีแนวทางการแก้ปัญหาการขาดความรับผิดชอบต่อตนเองที่ถูกต้อง				
5. มีพฤติกรรมที่ดีต่อการพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเอง				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

.....

กลุ่ม.....

รายชื่อสมาชิก

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

กิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม ที่ 3

เรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคม

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์กิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

- 1.1 เพื่อให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมบอกความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการมีความรับผิดชอบต่อสังคมได้
- 1.2 เพื่อให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมรู้สาเหตุของปัญหาการขาดความรับผิดชอบต่อสังคม และเสนอแนวทางการแก้ไขได้
- 1.3 เพื่อให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพฤติกรรมที่ดีต่อการมีความรับผิดชอบต่อสังคม

2. แนวคิดกิจกรรมการฝึกอบรม

ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นคุณลักษณะของคนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และสังคม บำเพ็ญประโยชน์ และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชน และสังคมอย่างเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม ให้ความสนุกเพลิดเพลินแก่ประชาชนตามความสามารถของตน ช่วยขบคิดปัญหาต่าง ๆ ของสังคม เช่น ความสกปรก การรักษาสาธารณะสมบัติ การเสียภาษี การรับบริการสถานบริการต่างๆ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม ปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับ เช่น ปฏิบัติตามกฎหมาย แบบแผน คำสั่ง คำตักเตือน เป็นต้น

3. เทคนิคกิจกรรมการฝึกอบรม

กระบวนการกลุ่ม (Group Process) การอภิปราย
กลุ่มย่อย (Small Group Discussion) และการใช้
กรณีศึกษา หรือกรณีตัวอย่าง (Case Study Method)
การสร้างความตระหนัก (Awareness Conformation)

4. เนื้อหากิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม และการใช้กรณีศึกษาหรือกรณีตัวอย่างในการเรียนรู้ความรับผิดชอบต่อสังคมควรมีสาระ ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเรียนรู้ตามจุดประสงค์ อาจเป็นกรณีที่เกิดขึ้นจริงหรือใกล้เคียงกับ ความเป็นจริง ซึ่งในกรณีนั้นมีสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งอยู่ เช่น ปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม

ยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งอาจนำมาจากแหล่งข้อมูล เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือนำเสนอด้านสื่อดังกล่าว

5. กระบวนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

5.1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรมการฝึกอบรม

5.1.1 วิทยากรแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบ แล้วตั้งคำถาม ๆ นักเรียนว่า ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น ปัญหามลภาวะ ภัยน้ำท่วม ภาวะอากาศเสีย เสียงดังเกินกำหนด ปัญหาเด็กเร่ร่อน การระบาดของยาเสพติด หรือปัญหาอื่น ๆ ที่นักเรียนพบเห็นนั้น มาจากการขาดความรับผิดชอบต่อสังคมของคนในสังคมเองใช่หรือไม่ ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมตอบคำถาม และช่วยกันยกตัวอย่างประเด็นปัญหาสังคมที่เกิดจากการขาดความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มเติม แล้ววิทยากรสรุปด้วยการอธิบายว่า เหตุใดการขาดความรับผิดชอบต่อสังคมของคนในสังคมจึงเป็นปัจจัยให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้น

5.2 ขั้นกิจกรรมการฝึกอบรม

5.2.1 วิทยากรแบ่งนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน โดยใช้วิธีการนับเลข 1-5 แล้วจัดกลุ่มนักเรียนที่นับเลขเดียวกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน และให้เรียกชื่อกลุ่มตามหมายเลขที่นับ พร้อมทั้งให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอชื่อหัวหน้ากลุ่ม และเลขานุการกลุ่มเพื่อการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และการบันทึกสรุปการทำกิจกรรม

5.2.2 วิทยากรแจกใบงานที่ 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, และ 3.5 ให้กลุ่มที่ 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ ให้อ่านแต่ละกลุ่ม 30 นาที สำหรับนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมในกลุ่มได้ร่วมกันศึกษากรณีศึกษาตามใบงาน และร่วมกันอภิปรายกลุ่มย่อย ให้ประธานกลุ่มเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายกลุ่มย่อย และเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึกตามใบงาน

5.2.3 วิทยากรให้เวลาแต่ละกลุ่ม ๆ ละ 10 นาที ในการออกมาเล่าเรื่องสั้นในใบงาน และนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่มย่อย ตามลำดับหมายเลขกลุ่มที่นับจากหลัง คือ 5, 4, 3, 2 และ 1 เมื่อจบการนำเสนอให้ถามความคิดเห็นของเพื่อนในห้องประชุมว่าเห็นด้วย หรือไม่อย่างไรกับการตอบคำถามของเรื่องสั้นตามใบงาน

5.3 ขั้นสรุปกิจกรรมการฝึกอบรม

5.3.1 วิทยากรให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนร่วมกันสรุปความเห็นเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการวิเคราะห์ความรับผิดชอบต่อสังคมโดยใช้วิธีการตั้งคำถามให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมช่วยกันตอบ หรือเลือกถามนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่สังเกตดูว่ายังไม่เข้าใจในประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ และการมีพฤติกรรมที่ดี แล้ววิทยากรสรุปอีกครั้งหนึ่ง

6. สื่อการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

- 6.1 ใบงานที่ 3.1 เรื่อง การประหยัคทรัพยากร 6 ชุด
- 6.2 ใบงานที่ 3.2 เรื่อง การทะเลาะวิวาท 6 ชุด
- 6.3 ใบงานที่ 3.3 เรื่อง การดูแลสิ่งแวดล้อม 6 ชุด
- 6.4 ใบงานที่ 3.4 เรื่อง การป้องกันยาเสพติด 6 ชุด
- 6.5 ใบงานที่ 3.5 เรื่อง ระบอบประชาธิปไตย 6 ชุด

7. การประเมินผลกิจกรรมการฝึกอบรม

การประเมินผลใช้ แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรมโดยพิจารณาจากประเด็นดังต่อไปนี้

- 7.1 การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นความหมาย ความสำคัญ ความจำเป็นด้านความรับผิดชอบต่อสังคม สาเหตุของการขาดความรับผิดชอบต่อสังคม และแนวทางแก้ไข
- 7.2 การประเมินโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม เมื่อประเมินแล้วพบว่านักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ผลการประเมินต่ำกว่า 80% ให้บันทึกแล้วสัมภาษณ์นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมถึงสาเหตุที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในประเด็นต่าง ๆ แล้วพูดคุยทำความเข้าใจให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อเป็นผู้ที่สามารถดูแลสังคมให้เกิดความสงบสุขได้

ใบงานที่ 3.1

เรื่อง การประหยัดทรัพยากร

คำชี้แจง ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมช่วยกันตอบคำถามเตรียมความพร้อมก่อน
แล้วอ่านเรื่องสั้นที่กำหนด จากนั้นร่วมกันตอบคำถาม หลังการอ่านเรื่องสั้นอีกครั้งหนึ่ง

คำถามเตรียมความพร้อม

1. นักเรียนคิดว่าการช่วยประหยัดทรัพยากรของนักเรียนจะส่งผลต่อสังคมส่วนรวม
หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

2. บุคคลที่ช่วยประหยัดทรัพยากรของครอบครัว สถานศึกษาและชุมชน เป็นคน
อย่างไร และนักเรียนเคยปฏิบัติหรือไม่

.....

.....

3. นักเรียนเคยประหยัดทรัพยากรและชักจูงให้คนอื่นประหยัดทรัพยากรหรือไม่ ถ้าเคย
นักเรียนทำอย่างไร

.....

.....

เรื่องสั้น

สมชายและสมควรเป็นเพื่อนกัน เรียนหนังสือมาด้วยกันตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนจบชั้นมัธยมศึกษา ทั้งสองมีลักษณะนิสัยในการเรียน คือ มีความขยันหมั่นเพียรและรับผิดชอบในหน้าที่ของตนดี แต่ในเรื่องส่วนรวมแล้ว สมชายจะเอาใจใส่เป็นพิเศษ โดยเฉพาะการประหยัดทรัพยากรของสาธารณะ เช่น การประหยัดน้ำ ประหยัดไฟฟ้า และประหยัดทรัพยากรอื่นๆ ตรงกันข้ามกับสมควรซึ่งใช้ทรัพยากรดังกล่าวอย่างไม่สนใจประหยัด แม้จะเป็นในครอบครัวของตนเอง กล่าวคือ ถ้าจะรีดผ้า สมชายก็จะรีดนาน ๆ ครั้ง แต่ทุกครั้งจะรีดให้มาก ๆ โดยไม่ลดหรือเพิ่มความร้อนในเตารีดบ่อยครั้ง ไม่เปิดไฟฟ้าทิ้งไว้เฉย ๆ โดยไม่จำเป็น และใช้น้ำอย่างครบวงจรด้วยการอาบน้ำ ชักผ้าแล้วรดน้ำต้นไม้ไปด้วย ถ้าในสถานศึกษาสมชายจะคอยปิดไฟ ปิดพัดลม แม้กระทั่งน้ำรั่วซึมก็จะแจ้งเจ้าหน้าที่มาแก้ไข จึงมักถูกสมควรล้อเลียนว่า “นักอนุรักษ์น้ำไฟของชาติ” หรือ “ชาติจะเจริญถ้ามีสมชาย” แต่ก็ไม่ได้ว่าสมชายทำไม่ดี เพียงแต่สมควรไม่สนใจทำ เพราะคนส่วนมากไม่สนใจทำ แล้วก็ไม่รู้จะทำไมไปทำไม ไม่มีใครสนับสนุนเลยนอกจากสื่อทางวิทยุโทรทัศน์เท่านั้น เมื่อมาเรียนในระดับอุดมศึกษาสมชายก็ยังมึนนิสัยเช่นเดิม ส่วนสมควรเนื่องจากใกล้ชิดกับสมชายในช่วงหลัง นิสัยก็เปลี่ยนไป เจอมาเห็นประโยชน์ของการประหยัดทรัพยากรและคล้อยตามสมชาย ซึ่งเป็นแบบอย่างของบุคคลที่ดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม หลังจบการศึกษาแล้ว ทั้งสองได้ทำงานต่างสถานที่กันทั้งสมชายและสมควร ได้เป็นหัวหน้างานเขายังมีอุปนิสัยประหยัดทรัพยากรเหมือนกัน ทำให้บุคคลในหน่วยงานปฏิบัติตามมากมาย เขาทั้งสองได้ชื่อว่าเป็นแบบอย่างผู้ประหยัดทรัพยากรอย่างแท้จริง

คำถาม

1. นักเรียนจะประหยัดทรัพยากรเหมือนสมชายหรือไม่ เมื่อคนอื่นไม่ประหยัดและไม่มีความรู้ถ้าไม่ประหยัด ลองให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

2. เมื่อประหยัดทรัพยากรนักเรียนเองก็ไม่สะดวก ยิ่งฤดูร้อนต้องเปิดแอร์ในห้องทำงานโดยไม่ปิดเลยยิ่งดี นักเรียนคิดและรู้สึกเช่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

3. นักเรียนเคยชักชวนเพื่อน ญาติ พี่น้อง หรือคนอื่น ๆ ให้ประหยัดทรัพยากรบ่อไหม และมีวิธีการชักชวนอย่างไร

.....

.....

.....

4. นักเรียนสรุปตัวอย่างประกอบ เรื่องนี้ถึงคนที่ไม่ประหยัดกับคนที่ประหยัดทรัพยากรว่า จะส่งผลต่อสังคมส่วนรวมอย่างไร

.....

.....

.....

5. จากเรื่องสั้นที่นักเรียนศึกษา ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึงอะไร

.....

.....

6. ความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสำคัญ และความจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างไร

.....

.....

.....

7. อะไรเป็นสาเหตุของการขาดความรับผิดชอบต่อสังคม และนักเรียนจะมีวิธีแก้ไข อย่างไร

.....

.....

.....

ใบงานที่ 3.2

เรื่อง การทะเลาะวิวาท

คำชี้แจง ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมช่วยกันตอบคำถามเตรียมความพร้อมก่อน
แล้วอ่านเรื่องสั้นที่กำหนด จากนั้นร่วมกันตอบคำถาม หลังการอ่านเรื่องสั้นอีกครั้งหนึ่ง

คำถามเตรียมความพร้อม

1. นักเรียนทราบสาเหตุของการทะเลาะวิวาทกันของนักเรียนต่างสถาบันที่เป็นข่าว
ทางหน้าหนังสือพิมพ์หรือไม่ว่ามีสาเหตุมาจากอะไร

.....

.....

2. นักเรียนเคยถูกชักจูงให้ไปร่วมทะเลาะวิวาทหรือไม่ หากเคยนักเรียนไปร่วมหรือไม่
เพราะเหตุใด

.....

.....

3. นักเรียนเคยทะเลาะวิวาทกับเพื่อน หรือคนอื่น ๆ หรือไม่ และผลจากการทะเลาะ
วิวาท ส่งผลต่อนักเรียนเป็นอย่างไร

.....

.....

เรื่องสั้น

สุเทพ พรศิลป์ มานพ ทั้งสามคนเป็นเพื่อนเรียนกันมาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังจบการศึกษาแล้วก็เข้าศึกษาต่อสถาบันต่าง ๆ สุเทพเรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลาย พรศิลป์เรียนต่อวิทยาลัยช่างกล และมานพเรียนต่อวิทยาลัยเทคนิค ตามปกติสุเทพ พรศิลป์ และมานพเป็นเด็กดีและเรียนดีด้วย ทั้งสามเข้าสู่สถาบันศึกษาใหม่ ระยะเวลาพฤติกรรมยังเป็นปกติ ต่อมาได้ 1 ปีเศษ พรศิลป์ที่เรียนอยู่ช่างกลซึ่งตามปกตินักเรียนช่างกลชอบทะเลาะวิวาทกัน เมื่อมีการยกพวกตีกันพรศิลป์ก็จะมาชักชวนสุเทพและมานพเพื่อนรักไปร่วมขบวนกรือบทุกครั้ง และทุกครั้งที่พรศิลป์ชักชวนสุเทพก็ไม่อยากจะไป ส่วนมานพจิตใจเพื่อนไม่ได้ สุเทพมักจะเตือนพรศิลป์อยู่เสมอว่า การยกพวกตีกันเป็นสิ่งไม่ดีอาจเป็นการแสดงให้เห็นว่า เราเป็นคนไม่มีอนาคตหรือเปล่า หรือเราเป็นพวกไม่มีจริยธรรมหรือทำให้สถาบันเสียชื่อเสียง หรือเราเป็นพวกไม่รับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม ส่วนมานพก็สนับสนุนสุเทพเสมอ ในช่วงแรกพรศิลป์ไม่ยอมฟัง แต่เมื่อพรศิลป์ได้รับบาดเจ็บจนต้องหยุดพักการเรียน ทำให้เจ็บช้ำกว่าปกติ พรศิลป์จึงสำนึกได้ที่สุเทพ มานพ รวมทั้งบิดามารดา ญาติพี่น้องได้ดักเตือนนั้นถูกต้องทั้งสิ้น การยกพวกตีกันนอกจากไม่เคารพในสิทธิของผู้อื่นทั้งทางกาย จิตใจและทรัพย์สินแล้ว ยังขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ทำให้เสียชื่อเสียงของสถาบันและประเทศชาติ ตั้งแต่นั้นพรศิลป์เลิกเกร และยังชักชวนรุ่นน้อง ให้เลิกการทะเลาะวิวาท และยกพวกตีกันอีกด้วย

คำถาม

1. ถ้านักเรียนเป็นพรศิลป์นักเรียนจะเลิกทะเลาะวิวาทกับคนอื่น ๆ หรือไม่ เพราะอะไร

.....

.....

.....

2. ถ้านักเรียนเป็นสุเทพ และมานพ นักเรียนจะห้ามปรามพรศิลป์หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

3. นักเรียนมีวิธีในการ โน้มน้าว หรือชักชวนเพื่อนไม่ให้ทะเลาะวิวาทกันได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

4. นักเรียนสรุปตัวอย่างของการที่นักเรียนต่างสถาบันยกพวกมาทะเลาะวิวาทกันว่าจะเกิดผลเสียต่อตนเองและสังคม อย่างไร

.....

.....

.....

5. จากเรื่องสั้นที่นักเรียนศึกษา ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึงอะไร

.....

.....

.....

6. ความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสำคัญ และความจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างไร

.....

.....

.....

7. อะไรเป็นสาเหตุของการขาดความรับผิดชอบต่อสังคม และนักเรียนจะมีวิธีแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

ใบงานที่ 3.3

เรื่อง การดูแลสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมช่วยกันตอบคำถามเตรียมความพร้อมก่อน
แล้วอ่านเรื่องสั้นที่กำหนด จากนั้นร่วมกันตอบคำถาม หลังการอ่านเรื่องสั้นอีกครั้งหนึ่ง

คำถามเตรียมความพร้อม

1. สาเหตุของน้ำเน่าในคู คลอง และแม่น้ำมีปัจจัยอะไรที่เป็นสาเหตุใหญ่ให้เกิดสภาพนั้น

.....

.....

2. นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับโรงงานที่ปล่อยน้ำเสียลงคู คลอง และแม่น้ำ

.....

.....

3. นักเรียนคิดจะปกป้องและแก้ไขสิ่งเหล่านี้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

เรื่องสั้น

เผด็จ และนิจาเป็นเกษตรกรที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเกษตรกรรมจากสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง หลังจากจบการศึกษาแล้วเขาได้กลับภูมิลำเนาเดิม เพื่อใช้ความรู้มาทำการเกษตรตามที่ได้ร่ำเรียนมา เนื่องจากทั้งสองจบจากที่เดียวกัน อยู่จังหวัดเดียวกัน มีข้อเหมือนอีกอย่างหนึ่งว่า ที่ดินที่เขาทำเกษตรแผนใหม่อยู่ติดกับแม่น้ำทั้งคู่ ดังนั้น เขาจึงอาศัยน้ำจากแม่น้ำลำคลองมาทำเกษตรเป็นหลัก การเกษตรของเขาจึงเจริญรุ่งเรืองเรื่อยมา

แต่เมื่อไม่นานนี้เผด็จ และนิจาต้องพบกับปัญหาที่น้ำในแม่น้ำลำคลองเริ่มเน่าส่งผลให้ปลาตาย ไม่สามารถนำน้ำมาอุปโภค บริโภค และรดน้ำต้นไม้ พืชผักทางการเกษตรได้ ทั้งสองจึงหาสาเหตุพบว่า โรงงานอุตสาหกรรมปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำลำคลอง จึงร้องเรียนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ครั้งแรกยังไม่ได้ผล ทั้งสองจึงชักชวนเพื่อนที่เดือดร้อนร่วมกันทำเรื่องถึงผู้ว่าราชการจังหวัด และส่งข้อมูลออกวิทยุโทรทัศน์ ทำให้น้ำเน่าได้รับการแก้ไขโดยปิดโรงงานเหล่านั้น จนกว่าโรงงานจะหาทางออกบำบัดน้ำเสียให้ได้ก่อนจึงจะอนุญาตให้เปิดได้

คำถาม

1. นักเรียนคิดว่าการดำเนินงานของเผด็จ และนิจาเป็นหน้าที่ที่มีต่อสังคมหรือไม่ เพราะอะไร

.....

.....

.....

2. หากนักเรียนเป็นเผด็จ และนิจา นักเรียนจะดำเนินการปกป้อง และแก้ไขน้ำเน่าเสียหรือไม่ หากทำจะอย่างไร

.....

.....

.....

3. ให้นักเรียนยกตัวอย่างคนที่รับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อสังคมที่นักเรียนเคยรับรู้มาประกอบ
เรื่องนี้

.....

.....

.....

4. จากเรื่องสั้นที่นักเรียนศึกษา ความรับผิดชอบต่อสังคมตามความคิดเห็นของนักเรียน
หมายถึง

.....

.....

.....

5. ความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสำคัญ และความจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม
อย่างไร

.....

.....

.....

6. อะไรเป็นสาเหตุของการขาดความรับผิดชอบต่อสังคม และนักเรียนจะมีวิธีแก้ไข
อย่างไร

.....

.....

.....

ใบงานที่ 3.4

เรื่อง การป้องกันยาเสพติด

คำชี้แจง ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมช่วยกันตอบคำถามเตรียมความพร้อมก่อน
แล้วอ่านเรื่องสั้นที่กำหนด จากนั้นร่วมกันตอบคำถาม หลังการอ่านเรื่องสั้นอีกครั้งหนึ่ง

คำถามเตรียมความพร้อม

1. ยาเสพติดเป็นภัยต่อสังคม และเศรษฐกิจหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

2. การป้องกัน และแก้ปัญหายาเสพติดจะทำได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

เรื่องสั้น

ปราณี จันทรฉาย มนตรี สุขศรี และปรีดา จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ทั้ง 5 คน ขณะอยู่ในมหาวิทยาลัยได้ทำงานในศูนย์เวชศาสตร์ป้องกัน ซึ่งหน้าที่หลักของศูนย์ คือ การป้องกัน และต่อต้านสิ่งเสพติด รวมถึงการแก้ไขผู้ติดสิ่งเสพติดในแนวทางการพัฒนา ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรม ให้เพื่อนนักศึกษาห่างไกล ละ ลดและเลิกสิ่งเสพติดทุกชนิด และผลการกระทำก็ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะการเปลี่ยนความรู้ แต่เจตคติและพฤติกรรม ยังไม่ได้ผล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะวิธีการปรับเปลี่ยนเจตคติ และพฤติกรรมยังไม่มีประสิทธิภาพ และไม่ทำกันจริงจัง

ทั้ง 5 คน เมื่อจบการศึกษาแล้วได้ไปทำงานในหน่วยงานราชการ และศึกษาต่อปริญญาโท และปริญญาเอก กลับมาสร้างหลักสูตรพัฒนาความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมเพื่อป้องกัน และ แก้ไขไม่ให้เยาวชนติดยาเสพติด โดยมุ่งกลุ่มเป้าหมายทั้งระดับมัธยมศึกษา อุดมศึกษา และ ประชาชนทั่วไปด้วยความเสียสละรับผิดชอบในหน้าที่ของตนที่มีต่อสังคม แม้การพัฒนา คุณลักษณะทั้งความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมจะแตกต่างไม่เหมือนนำตำราไปไล่จับ แต่ก็ได้ผลสำเร็จ สูงสุด และเป็นแนวทางที่ถูกต้อง

คำถาม

1. ถ้านักเรียนเป็น ปราณี จันทรฉาย มนตรี สุขศรี และปรีดา นักเรียนจะพัฒนา คุณลักษณะด้านความรู้ พฤติกรรมของบุคคลต่อไปนี้ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้รับผลตอบแทนที่สูง และ ไม่ดัง เป็นข่าวในหนังสือพิมพ์ หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

2. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

3. ในฐานะที่นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยนักเรียนมีความรู้สึกต่อการกระทำของปราชญ์ จันทรฉาย มนตรี สุขศรี และปรีดา อย่างไร

.....

.....

.....

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม ตามความคิดเห็นของนักเรียน หมายถึง

.....

.....

5. ความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสำคัญ และความจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างไร

.....

.....

.....

6. อะไรเป็นสาเหตุของการขาดความรับผิดชอบต่อสังคม และนักเรียนจะมีวิธีแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

ใบงานที่ 3.5

เรื่อง ระบอบประชาธิปไตย

คำชี้แจง ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมช่วยกันตอบคำถามเตรียมความพร้อมก่อน
แล้วอ่านเรื่องสั้นที่กำหนด จากนั้นร่วมกันตอบคำถาม หลังการอ่านเรื่องสั้นอีกครั้งหนึ่ง

คำถามเตรียมความพร้อม

1. นักเรียนชอบการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ เพราะอะไร

.....

.....

2. นักเรียนเคยเลือกตั้งตัวแทนนักเรียน หรือสภานักเรียน หรือไม่ ถ้าเคยนักเรียนมี
ความรู้สึกต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งของนักเรียนอย่างไร

.....

.....

3. นักเรียนเคยนอนหลับทับสิทธิ์ไม่เลือกตั้งตัวแทนนักเรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

เรื่องสั้น

จิมกับขลุ่ยศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ทั้งสองชอบแสดงออกทางการเมืองตามแนวทางประชาธิปไตยมาก ส่วนนิค และอัญไม่ชอบแสดงออกทางการเมืองไม่ว่าจะระบอบใด ทำให้มีข้อถกเถียงกันอยู่เสมอ

ครั้งหนึ่งมีการเลือกตั้งตัวแทนองค์การนักศึกษา จิม ขลุ่ย นิค และอัญ ก็มานั่งถกเถียงกันว่าจะไปเลือกตัวแทนนักศึกษาเข้าไปทำงานในสภานักศึกษาหรือไม่ เพราะทั้งสี่คนเป็นนักศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 ยังไม่ค่อยรู้จักรุ่นพี่ และเพื่อน ๆ มากนัก ทราบแต่การบอกประวัติและได้รับการชักชวนจากรุ่นพี่ และเพื่อน จิมกับขลุ่ยหลังทราบข้อมูลของผู้สมัครก็ตัดสินใจอย่างเชื่อมั่นว่าจะเลือกใคร และตระหนักว่าเป็นความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนที่จะต้องเลือกคนที่เหมาะสมที่สุด ส่วนนิคกับอัญยังลังเลเพราะไม่ชอบการเลือกตั้งมาแต่แรก และเคยนอนหลับทับสิทธิ์สมัยเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษามาแล้ว และยังมาไม่ค่อยมีข้อมูลผู้สมัครมากนัก และนิสัยไม่ชอบแสวงหาข้อมูลด้วย นิคกับอัญ จึงคิดว่าจะไม่ไปเลือกตั้ง แม้จิมกับขลุ่ย จะชักจูงให้ไปเลือกนิคกับอัญก็ยังไม่ตัดสินใจ

คำถาม

1. หากนักเรียนเป็นจิม และขลุ่ย นักเรียนจะให้เหตุผลอย่างไรในการที่จะชักจูงให้นิค และอัญให้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

.....

.....

.....

2. นอกจากชักชวนนิค และอัญแล้วนักเรียนจะทำอะไรได้บ้างในการรณรงค์ให้คนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งทุกระดับ

.....

.....

.....

3. นักเรียนลองสรุปตัวอย่างประกอบเนื้อเรื่องนี้ ว่า คนที่ไปเลือกตั้งและไม่ไปเลือกตั้งนั้น
จะมีผลกระทบต่อสังคมอย่างไร บ้าง

.....

.....

.....

4. จากเรื่องสั้นที่นักเรียนศึกษา ความรับผิดชอบต่อสังคมตามความคิดเห็นของนักเรียน
หมายถึง

.....

.....

5. ความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสำคัญ และความจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม
อย่างไร

.....

.....

.....

6. สาเหตุของการขาดความรับผิดชอบต่อสังคม คืออะไร และนักเรียนจะมีวิธีแก้ไข
อย่างไร

.....

.....

.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

พฤติกรรม (จากการตอบ คำถาม/แสดง ความ คิดเห็น) กลุ่มที่..... รายชื่อ	เข้าใจ ความหมาย ของความ รับผิดชอบ ต่อสังคม			เข้าใจ ความสำคัญ และ จำเป็นของ ความ รับผิดชอบ ต่อสังคม			รู้สาเหตุของ ปัญหาการ ขาดความ รับผิดชอบ ต่อสังคม			รู้แนวทาง การ แก้ปัญหา การขาด ความ รับผิดชอบ ต่อสังคม			มีพฤติกรรม ที่ดีต่อการ มีความ รับผิดชอบ ต่อสังคม			หมายเหตุ (ระบุสาเหตุ ในกรณีที่ นักเรียนได้ คะแนน 1 คะแนน)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
6.																
7.																
8.																
9.																

เกณฑ์การประเมิน ระดับเกณฑ์ ดี พอใช้ ปรับปรุง

ระดับคะแนน 3 2 1

แผนการดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรม หน่วยที่ 3

เรื่อง ความซื่อสัตย์

วัตถุประสงค์กิจกรรมการฝึกอบรม

เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมในแผนการดำเนินกิจกรรมหน่วยที่ 3 นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถ ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจในปัญหา ความสำคัญ และความจำเป็นของการเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ได้
2. มีพฤติกรรมที่ดีต่อการเป็นผู้มีความซื่อสัตย์
3. สามารถวิเคราะห์ปัญหา และเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดจากการขาดความซื่อสัตย์ได้

เนื้อหากิจกรรมการฝึกอบรม

กิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม ที่ 1	ความซื่อสัตย์เป็นคุณสมบัติของคนดี เวลา 2 ชั่วโมง
กิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม ที่ 2	ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง เวลา 2 ชั่วโมง
กิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม ที่ 3	ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น เวลา 2 ชั่วโมง

กิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรมที่ 1

เรื่อง ความซื่อสัตย์เป็นคุณสมบัติของคนดี

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์กิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

- 1.1 เพื่อให้ นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมบอกความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของความซื่อสัตย์ได้
- 1.2 เพื่อให้ นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมรู้ผลดีที่เกิดจากการมีความซื่อสัตย์ และผลเสียที่เกิดจากการขาดความซื่อสัตย์
- 1.3 เพื่อให้ นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพฤติกรรมที่ดีต่อความซื่อสัตย์

2. แนวคิดกิจกรรมการฝึกอบรม

ผู้มีความซื่อสัตย์เป็นผู้มีความซื่อตรงต่อตนเอง ต่อหน้าที่ ต่อผู้อื่น และต่อประเทศชาติ โดยผู้มีความซื่อสัตย์จะได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่น ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อผู้ปฏิบัติ ส่วนผู้ที่ไม่มี ความซื่อสัตย์ย่อมขาดคนเชื่อถือ และก่อให้เกิดผลร้ายแรงต่อตนเอง (บุรชัย สิริมหาศาล, 2546, หน้า49)

3. เทคนิคกิจกรรมการฝึกอบรม

กระบวนการกลุ่ม (Group Process) การระดมสมอง (Brainstorming Method) และการใช้กรณีศึกษา หรือกรณี ตัวอย่าง (Case Study Method) การสร้างความตระหนัก (Awareness Conformation)

4. เนื้อหากิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์โดยใช้กระบวนการกลุ่ม การระดมสมอง และการใช้กรณีศึกษา หรือกรณีตัวอย่าง ในการเรียนรู้ควรมีสาระซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้การฝึกอบรม อาจเป็นกรณีที่เกิดขึ้นจริงหรือใกล้เคียงกับ ความเป็นจริง ซึ่งในกรณีนั้นมีสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งอยู่ เช่น ปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งอาจนำมาจากแหล่งข้อมูล เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือนำเสนอด้วยสื่อดังกล่าว แล้วร่วมกันอภิปรายกลุ่มย่อย หรือระดมสมอง เพื่อหา

ข้อสรุปเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้านความซื่อสัตย์ พร้อมนำเสนอให้เพื่อนในห้องประชุมได้รับรู้ถึงข้อสรุปตามแนวคิดของกลุ่มนั้น ๆ เพื่อร่วมวิจารณ์ และหาข้อสรุปที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

5. กระบวนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

5.1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรมการฝึกอบรม

5.1.1 วิทยากรแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้การฝึกอบรมให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบ แล้วแจกใบความรู้ที่ 1.1 แล้วให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันร้องเพลง “ความซื่อสัตย์” ตามใบความรู้ แล้วตั้งคำถามให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมช่วยกันตอบว่า ความซื่อสัตย์ตามความเข้าใจของนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรม หมายถึงอะไร เมื่อนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมตอบจนได้ข้อมูลเพียงพอ ให้วิทยากรสรุปอีกครั้งหนึ่ง

5.2 ขั้นกิจกรรมการฝึกอบรม

5.2.1 วิทยากรให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรม แบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน โดยใช้วิธีการนับ 1-5 แล้วจัดกลุ่มนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่นับเลขเดียวกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน และให้เรียกชื่อกลุ่มตามชื่อเลขที่นับ พร้อมทั้งให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอชื่อหัวหน้ากลุ่มเพื่อดำเนิน กิจกรรมกลุ่ม และเลขานุการกลุ่มเพื่อบันทึกสรุปการทำกิจกรรม

5.2.2 วิทยากรแจกใบงาน ที่ 1.1 , 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 และ 1.6 ให้กลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

- ใบงานที่ 1.1 แจกให้กลุ่ม 1
- ใบงานที่ 1.2 แจกให้กลุ่ม 2
- ใบงานที่ 1.3 แจกให้กลุ่ม 3
- ใบงานที่ 1.4 แจกให้กลุ่ม 4
- ใบงานที่ 1.5 แจกให้กลุ่ม 5

ส่วนใบงานที่ 1.6 แจกให้ทุกกลุ่ม จากนั้นให้เวลาแต่ละกลุ่ม 30 นาที สำหรับนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมในกลุ่มได้ร่วมกันศึกษากรณีศึกษาตามใบงาน และร่วมระดมสมอง เพื่อตอบปัญหาที่กำหนดในใบงานให้ประธานกลุ่มเป็นผู้ดำเนินการ และเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึกตามใบงาน

5.2.3 วิทยากรสุ่มเรียกทีละกลุ่ม ให้เวลากลุ่มละ 10 นาที ในการออกมาเล่าเรื่องสั้นในใบงาน และนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่มย่อย เมื่อจบการนำเสนอให้ถามความคิดเห็นของเพื่อนในห้องประชุมว่าเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร กับการตอบคำถามของเรื่องสั้นตามใบงาน

5.3 ขั้นสรุปกิจกรรมการฝึกอบรม

5.3.1 วิทยากรให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนร่วมกันสรุปความเห็นเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ ความจำเป็น และผลดี ผลเสียที่เกิดจากการมี และการขาดความซื่อสัตย์ โดยใช้วิธีการตั้งคำถามให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมช่วยกันตอบ หรือเจาะจงถามนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่สังเกตดูว่ายังไม่เข้าใจในประเด็นความซื่อสัตย์ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ และการมีพฤติกรรมที่ดีต่อความซื่อสัตย์ แล้ววิทยากรสรุปอีกครั้งหนึ่ง

6. สื่อการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

- 6.1 ใบความรู้ที่ 1.1 เพลง ความซื่อสัตย์ 30 ชุด
- 6.2 ใบงานที่ 1.1 เรื่อง เมล็ดพันธุ์แห่งความซื่อสัตย์ 6 ชุด
- 6.3 ใบงานที่ 1.2 เรื่อง กวนอู เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์ 6 ชุด
- 6.4 ใบงานที่ 1.3 เรื่อง คำสัตย์แล เป็นวาจาที่ไม่ตาย 6 ชุด
- 6.5 ใบงานที่ 1.4 เรื่อง ผลชื่อ ผลสัตย์ 6 ชุด
- 6.6 ใบงานที่ 1.5 เรื่อง พยัคฆ์ร้าย กับโคแม่ลูกอ่อน 6 ชุด
- 6.7 ใบงานที่ 1.6 สรุปผลดีของการเป็นคนซื่อสัตย์และไม่ซื่อสัตย์ 30 ชุด

7. การประเมินผลกิจกรรมการฝึกอบรม

การประเมินผลใช้ แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรมโดยพิจารณาจากประเด็นดังต่อไปนี้

7.1 การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นความหมาย ความสำคัญ ความจำเป็นของความซื่อสัตย์ ผลดีที่เกิดจากการมีความซื่อสัตย์ และผลเสียที่เกิดจากการขาดความซื่อสัตย์ ตามใบงาน และการจากการตอบคำถาม

7.2 การประเมินโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม เมื่อประเมินแล้วพบว่านักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ผลการประเมินต่ำกว่า 80 % ให้บันทึกแล้วสัมภาษณ์นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมถึงสาเหตุที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในประเด็นต่าง ๆ แล้วพูดคุยทำความเข้าใจให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองด้านความซื่อสัตย์ เพื่อเป็นคนดีของสังคมต่อไป

ใบความรู้ที่ 1.1

เพลง ความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์เป็นสมบัติของคนดี

หากว่าใครไม่มี ซาตินี่เอาดีไม่ได้

มีความรู้ท่วมหัว เอาตัวไม่รอดถมไป

คบโกงแล้วใคร จะรับไว้ให้ร่วมงานเอ๋ย

ใบงานที่ 1.1

เรื่อง “เมล็ดพันธุ์แห่งความซื่อสัตย์”

คำชี้แจง ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมอ่านกรณีตัวอย่าง เรื่อง “เมล็ดพันธุ์แห่งความซื่อสัตย์” แล้วร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อที่กำหนดไว้ในท้ายเรื่อง

กรณีตัวอย่าง เรื่อง 1 เมล็ดพันธุ์แห่งความซื่อสัตย์

เศรษฐีคนหนึ่งมีลูกชาย 5 คน เนื่องจากตนเองชราภาพแล้ว จึงคิดจะมอบหมายกิจการต่าง ๆ ของตนให้ลูกชายดูแล แกล้งอุบายขึ้นวิธีหนึ่งจึงเรียกลูก ๆ มาพบ แล้วแจกเมล็ดดอกไม้ให้ลูกชายทั้ง 5 คน คนละ 1 เมล็ด โดยกำชับว่า ให้นำเมล็ดนี้ไปปลูกจนออกดอกได้จนงดงาม แลจะยกสมบัติทั้งหมดให้

ลูกชายทุกคนต่างนำเมล็ดพันธุ์นี้ ไปเพาะชำในกระถาง รดน้ำดูแลอย่างดี จนเวลาผ่านไป 1 เดือนก็กำหนดให้ผู้เป็นพ่อจะขอผลงานที่มอบหมายให้ลูก ๆ ทำ ปรากฏว่า เมล็ดดอกไม้ของลูกชายคนเล็กที่มีชื่อว่า “เสี่ยวเหลียงจื่อ” ยังไม่แตกหน่อเลย

ครั้นถึงกำหนดวันที่นัดหมาย กระถางดอกไม้ของลูก ๆ ทุกคนต่างบานสะพรั่งสวยงาม ยกเว้นของลูกชายคนเล็ก เศรษฐีเดินดูดอกไม้ของลูก ๆ ด้วยแววตาที่ไร้ความยินดี จนมาถึงลูกชายคนสุดท้าย ซึ่งยื่นถือกระถางเปล่าที่ไม่มีดอกไม้ จึงถามลูกชายว่า “เป็นเพราะเจ้าไม่เอาใจใส่หรืออย่างไร ดอกไม้จึงไม่งอกงาม” ลูกชายคนเล็กบอกว่า “ลูกเสียใจที่ทำให้ท่านพ่อผิดหวัง ลูกไม่มีดอกไม้ที่ท่านพ่อต้องการ”

ปรากฏว่า “เศรษฐีกลับยิ้มด้วยความยินดี และพูดกับลูกชายคนเล็กว่า “เสี่ยวเหลียงจื่อ” สิ่งที่เจ้ามอบให้พ่อนั้น มีค่ามากมายยิ่งนักเพราะมัน คือ เมล็ดพันธุ์แห่งความซื่อสัตย์” แล้วเศรษฐีก็เปิดเผยความจริงให้ลูกทุกคนฟังว่า “แท้จริงแล้ว เมล็ดพืชที่แจกไปนั้น ได้ถูกนำไปคั่วสุกแล้ว ไม่ว่าเจ้าจะรดน้ำอย่างไร มันก็ไม่งอก ดอกไม้ในกระถางที่พวกเจ้าถืออยู่ในมือ ล้วนเป็นเมล็ดพันธุ์จากที่อื่น ไม่ใช่เมล็ดพันธุ์ที่พ่อแจกให้ ดอกไม้พวกนั้น จึงเป็นสัญลักษณ์ยืนยันถึงความไม่ซื่อตรงของพวกเจ้า”

สุดท้ายเศรษฐีจึงอบรมลูก ๆ ว่า “ขอให้ลูก ๆ ทุกคนจงเป็นคนซื่อสัตย์ เพราะความซื่อสัตย์เป็นคุณสมบัติอันล้ำค่าของคนเรา ขอให้พวกเจ้าเพาะเมล็ดพันธุ์แห่งความซื่อสัตย์ให้งอกงาม ในตัวของพวกเจ้าเถิด” แล้วเศรษฐีแต่งตั้งให้เสี่ยวเหลียงจื่อเป็นผู้ดูแลกิจการต่าง ๆ ทั้งปวงแทนตนสืบไป จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีความซื่อสัตย์ย่อมเป็นที่ไว้วางใจของผู้อื่น ได้รับการอุปถัมภ์ค้ำชูสนับสนุน

เจริญก้าวหน้า (บุรุษ ศิริมหาสาร, 2546, หน้า 56-58 อ้างอิงจาก รัตยา สารธรรม, 2531.)

คำถาม

1. นอกจากเสียชื่อเสียงแล้วเหตุใดที่ลูกชายคนอื่น ๆ ของท่านเศรษฐีจึงหาวิธีการที่จะให้
ต้นไม้ของตนงอกงาม

2. ให้สรุปข้อคิดหรือสภานิตสอนใจที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้

3. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึงอะไร

4. จากกรณีตัวอย่างนักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ มีความสำคัญ และมีความจำเป็น
ต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างไร

ใบงานที่ 1.2

เรื่อง กวนอุ เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์

คำชี้แจง ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมอ่านกรณีตัวอย่าง เรื่อง “กวนอุ เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์” แล้วร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อที่กำหนดให้ในท้ายเรื่อง

กรณีตัวอย่าง เรื่อง 2 กวนอุ เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์

ในจำนวนคนจีนกว่า 1,200 ล้านคน กวนอุ เป็นแบบฉบับของคนซื่อสัตย์ และได้รับการเชิดชูจากผู้คนรอบข้างแม้กระทั่งศัตรู ให้เป็นเทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์ มีศาลเจ้ากวนอุให้คนบูชาอยู่ทั่วไป ทั้งในเมืองจีน และเมืองไทย

กวนอุเป็นพี่น้องร่วมสาบานเล่าปี่ในเรื่อง “สามก๊ก” มีจ้าวเป็นอาวุธ ได้อาสาปราบโจรโพกผ้าเหลืองจนมีชื่อเสียง เมื่อโจโฉตั้งตัวเป็นใหญ่ ต้องการได้กวนอุมาเป็นทหารเอก จึงใช้อุบายล่อกวนอุให้ออกรบแล้วล้อมไว้ และส่งทหารลอบเข้าเมืองแหย่ฝ่อ จับครอบครัวเล่าปี่เป็นตัวประกัน บังคับให้กวนอุยอมแพ้ กวนอุเป็นห่วงความปลอดภัยของพี่สะก๊ี้ จึงยอมรับใช้โจโฉ โดยมีสัญญา

3 ข้อ คือ

1. ต้องถือว่า กวนอุเป็นข้าของพระเจ้าเหี้ยนเต้ มิใช่ข้าโจโฉ
2. ห้ามทำร้ายพี่สะก๊ี้
3. ถ้ารู้ข่าวว่า เล่าปี่ยังมีชีวิตอยู่เมื่อใด ก็จะไปหาเล่าปี่ทันที โดยห้ามโจโฉขัดขวาง

โจโฉพยายามให้ทรัพย์สินเงินทอง เพื่อดึงกวนอุมาอยู่ด้วย แต่ก็ไม่สำเร็จ เช่น โจโฉให้เสื้อตัวใหม่อย่างดีแก่กวนอุ แต่กวนอุกลับสวมไว้ชั้นใน แล้วเอาเสื้อตัวเก่าที่ขาดสวมทับข้างนอก โจโฉถามว่า กลัวเสื้อตัวใหม่จะเก่าหรือจึงทำเช่นนั้น กวนอุตอบว่า “เสื้อเก่านี้ เป็นของเล่าปี่ให้ บัดนี้ เล่าปี่อยู่ที่ใด มิได้แจ้ง ข้าพเจ้าจึงเอาเสื้อตัวนี้ไว้ชั้นนอก หวังจะดูต่างหน้าเล่าปี่ ” อีกครั้งหนึ่ง โจโฉให้ม้าเช็กขาว ทำให้กวนอุพอใจยิ่งนักแตกต่างจากสิ่งของที่ได้รับทุกครั้ง โจโฉจึงถามกวนอุ ก็ได้คำตอบว่า “ม้าตัวนี้ เดินทางได้วันละหมื่นเส้น ดีกว่าทรัพย์สินอื่น เพราะเมื่อรู้ข่าวเล่าปี่อยู่ใด จะไปได้ถึงโดยเร็ว” โจโฉน้อยใจในคำตอบ จึงตัดพ้อว่า แล้วตนเองไม่มีบุญคุณกับกวนอุบ้างหรือ กวนอุยอมรับว่า “โจโฉมีคุณต่อตนมากจริง แต่เล่าปี่นั้น ได้ให้คำสัตย์ และสาบานต่อกันไว้” แล้วกวนอุก็ให้วาจาสัตย์กับโจโฉไว้ว่า “ก่อนไปจะต้องทำแทนคุณโจโฉอย่างแน่นอน” ต่อมากวนอุทราบข่าวเล่าปี่ว่า อยู่ที่เมืองเก๋งจิว จึงหลบหนีพร้อมกับพี่สะก๊ี้ โดยเขียนหนังสือถึงโจโฉว่า “ซึ่งท่านมีคุณ ทำนุบำรุงข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้าคิดถึงคุณอยู่ แต่จะกลับลบคุณเล่าปี่นั้นเสียไม่ได้”

ด้วยคุณความดีของกวนอู แม้โจโฉจะเป็นคนเห็นแก่ตัว ก็อดชื่นตันในความซื่อสัตย์ไม่ได้ จึงสั่งให้
 ผู้คุมทุกด่าน ปล่อยกวนอูไปโดยดี ภายหลังที่กวนอูกลับไปอยู่กับเล่าปี่แล้ว โจโฉกับเล่าปี่ ต่างรบ
 พุ่งกัน ขงเบ้งเสนาธิการของเล่าปี่ วางแผนการรบจนทำให้โจโฉแตกทัพ ขงเบ้งใช้ให้กวนอูไปดัก
 รอกเพื่อคอยตัดศีรษะโจโฉ เมื่อกวนอูเผชิญหน้ากับโจโฉ โจโฉปรารถถึงบุญคุณเดิมจนกวนอูยอม
 ไว้ชีวิตปล่อยตัวไป และกลับมาสารภาพผิดกับขงเบ้ง โดยยินดีตัดศีรษะตนเองแทนศีรษะของโจโฉ
 ขงเบ้งเห็นกวนอูซื่อสัตย์กระทำความดีด้วยตนเอง ก็รีบห้ามไว้ แล้วพูดว่า “เรารู้แต่ต้นแล้วว่า ท่าน
 ต้องไม่ฆ่าโจโฉ จึงใช้ท่านทำงานนี้เพื่อทดแทนคุณโจโฉ ต่อไปภายหน้าจะได้ไม่คิดล้างกัน” กวนอู
 ได้ติดตามรับใช้เล่าปี่จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต กวนอูถูกขุนกวนวางอุบาย ตกลงไปในหลุมพราง
 จนขาหัก ถูกจับตัวได้ บรรดาที่ปรึกษาของขุนกวน ต่างให้ความเห็นว่า ขนาดโจโฉเลี้ยงดูกวนอู
 อย่างดียังไม่สามารถเปลี่ยนใจกวนอูให้เห็นควรให้ฆ่าเสีย ขุนกวนจึงสั่งฆ่ากวนอู ส่วนม้าเซ็กเก้
 ของกวนอูนั้นเล่าปี่ไม่ยอมกินข้าวกินน้ำ อยู่ได้ไม่กี่วัน ก็ตายตามเจ้านาย ศพของกวนอูถูกส่งไปให้
 โจโฉ ด้วยขุนกวนหวังใช้เป็นอุบายทางการเมือง แต่โจโฉกลับบรรจุหีบไม้หอม และจัดงานอย่าง
 สมเกียรติชายชาตินักรบ ท่ามกลางการกราบไหว้บูชาของทุกคน ทั้งที่เป็นมิตร และศัตรู เพราะเขา
 มีชีวิตซื่อสัตย์ ตั้งแต่ต้นจนถึงวาระสุดท้ายนั่นเอง พุทธศาสนสุภาษิตจึงว่า สจเจน กิตต ปโปติ
 แปลว่า “คนได้เกียรติ เพราะความสัตย์” (บุรชัย ศิริมหาสาคร, 2540, หน้า 59-62, อ้างอิงจาก
 สุภาณี ปิยะสุนทรา, 2538.)

คำถาม

1. จากกรณีตัวอย่างนี้ ให้ออกผลดีที่เกิดขึ้นจากการเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์

2. ให้สรุปข้อคิดหรือสุภาษิตสอนใจที่ได้จากเรื่องนี้

3. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึงอะไร

4. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ มีความสำคัญ และมีความจำเป็น ต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างไร

ใบงานที่ 1.3

เรื่อง คำสัตย์แล เป็นวาจาที่ไม่ตาย

คำชี้แจง ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมอ่านกรณีตัวอย่าง เรื่อง “คำสัตย์แล เป็นวาจาที่ไม่ตาย” แล้วร่วมกันอภิปราย ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ในท้ายเรื่อง

กรณีตัวอย่าง เรื่อง 3 คำสัตย์แล เป็นวาจาไม่ตาย

ในครั้งพุทธกาล มีสามเณรรูปหนึ่ง นามว่า “อริมุตกะ” เป็นศิษย์ของพระสารีบุตร วันหนึ่งจะเดินทางเข้าไปในเมือง บังเอิญไปพบที่อยู่ของพวกโจรกลุ่มหนึ่ง จึงถูกจับตัวไว้ พวกโจรมีความเห็นเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเห็นว่า ควรฆ่าเสีย เพราะถ้าปล่อยไป จะทำให้คนทั้งหลายรู้ที่อยู่ของพวกตน แต่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า ควรปล่อยไป เพราะเป็นนักบวชผู้ทรงศีล และเป็นเพียงสามเณรตัวเล็ก ๆ คงไม่มีอันตราย

สามเณรอริมุตกะ ได้ยินพวกโจรปรึกษากันดังนี้ จึงบอกกับพวกโจรว่า เราเดินทางผ่านมา เพราะมีภารกิจสำคัญที่ต้องเข้าไปทำในเมือง ถ้าเราหายตัวไป ทุกคนจะต้องพากันสงสัย และออกเที่ยวตามหา ความพินาศก็จะมาถึงพวกท่าน ถ้าท่านปล่อยเราไป เราจะไม่แพร่งพรายเรื่องที่อยู่ของท่านแก่ผู้ใด พวกโจรเห็นสามเณรยืนยันหนักแน่นเช่นนั้นจึงยอมปล่อยตัวไป

ระหว่างเดินทางนั่นเอง สามเณร ได้พบกับบิดา มารดา และพี่สาวของตนโดยบังเอิญ แต่มิได้บอกว่า มีพวกโจรพักอาศัยอยู่ข้างหน้า จึงถูกจับได้ พวกโจรสงสัย จึงถามว่า ได้พบสามเณรระหว่างทางหรือไม่ ทั้ง 3 คน เล่าความจริงให้ฟังว่า ได้พบ แต่สามเณรมิได้บอกให้รู้ ทั้ง ๆ ที่เป็นบิดา มารดาและพี่สาว

พวกโจรได้ฟัง เกิดศรัทธาในความซื่อสัตย์ของสามเณรจึงปล่อยตัวทั้งสามไป แล้วพากันไปหาสามเณร เพื่อขอบวชในสำนักของสามเณรนั้น ทั้งนี้ เพราะความสัตย์ซื่อของสามเณร จึงช่วยชีวิตบิดามารดาและพี่สาวไว้ได้ รวมทั้ง ทำให้พวกโจรกลับใจมาเป็นคนดี อีกด้วย

เรื่องนี้สอนให้รู้ว่า คำสัตย์หรือความจริงนั้นทำให้พ้นภัยในหมู่มนุษย์ และคนทั้งหลายดังพุทธสุภาษิต ที่ว่า สจฺจ เว อมตา วาจา แปลว่า คำสัตย์แล เป็นวาจาไม่ตาย

(นุรักษ์ ศิริมหาสาคร, 2546, หน้า 63-64 อ้างอิงจาก กรมวิชาการ, 2516)

คำถาม

1. จากกรณีตัวอย่างนี้ ให้บอกผลดีที่เกิดจากการเป็นคนมีความซื่อสัตย์

2. ให้สรุปข้อคิดหรือสัจพจน์ที่ได้จากเรื่องนี้

3. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึงอะไร

4. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ มีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างไร

ใบงานที่ 1.4

เรื่อง ผลซื้อ ผลสัต์ย์

คำชี้แจง ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมอ่านกรณีตัวอย่าง เรื่อง “ผลซื้อ ผลสัต์ย์” แล้วร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อที่กำหนดไว้ในท้ายเรื่อง

กรณีตัวอย่าง เรื่อง 4 ผลซื้อ ผลสัต์ย์

ข้าพเจ้ามีความจำเป็นต้องใช้รองเท้าหุ้มส้นผูกส้นน้ำดาล เพื่อใช้กับเครื่องแบบตรวจการ ได้เข้าไปดูที่ร้านรองเท้ามีชื่อแห่งหนึ่งพบรองเท้าส้นน้ำดาลผูก แต่เป็นแบบสปอร์ต จึงถามคนขายว่า รองเท้าแบบนี้ ใช้กับเครื่องแบบตรวจการได้หรือไม่ เขาบอกว่า ใช้ได้ ข้าพเจ้าไม่ทันได้อ่านระเบียบชัดเจน ก็นึกว่า คงจะใช้ได้ แต่ใจหนึ่งคิดว่า ไปอ่านระเบียบเสียให้แน่นอนก่อนจะได้ไม่เสียเวลา และเสียเงินเปล่า

จากนั้น จึงได้ไปที่ร้านรองเท้าอีกแห่งหนึ่ง ก็พบรองเท้าส้นน้ำดาลแบบเดียวกันนั้นเข้าอีก แต่คนขายพูดคนละอย่างว่า “รองเท้าส้นน้ำดาลแบบสปอร์ตนี้ ถ้าจะว่ากันตามระเบียบจริงๆ แล้วก็ใช้กับการแต่งเครื่องแบบตรวจการไม่ได้ ต้องใช้แบบเรียบ ๆ รองเท้าแบบตรวจการเคยมีจำหน่ายที่นี่ แต่บัดนี้ หหมดเสียแล้ว”

ข้าพเจ้านึกชมคนขายนั้น ที่พูดตามความจริงก็เลยซื้อรองเท้าคู่นั้น ไม่ใช่เพื่อจะเอามาใช้กับเครื่องแบบตรวจการแต่ซื้อเพื่อเป็นรางวัลความสุจริตของผู้ขายคนนั้น

มีคนเป็นอันมาก ที่ยอมพูดเท็จ เพื่อหากำไรเพียงเล็กน้อย แต่ต้องสูญเสียกำไรมาก ๆ ที่จะได้ภายหลัง คนขายของที่หลอกลวงผู้ซื้อนั้นมักตั้งร้านอยู่ไม่รอดหรือไปรอดก็หาทางเจริญไม่ได้

การที่คนยอมพูดเท็จนั้น ก็โดยเหตุผลสองอย่าง คือ โลกหนึ่ง และเห็นแก่ตนเองหนึ่ง ความโลภ และความเห็นแก่ตนเอง ทำให้คนนั้นขาดความสัตย์ สุจริต ถ้าอยู่กับคณะต้องเสียชื่อเสียง อยู่ในสังคมก็ทำให้สังคมเดือดร้อน ถ้ามีคนอย่างนี้ในชาติมาก ๆ ก็ทำให้ชาติวุ่นวาย แดกแยกหาสามัคคีมิได้

(บุรุษย์ ศิริมหาสาร, 2546, หน้า 65-67 อ้างอิงจาก นายดำรา ณ เมืองใต้, 2526)

คำถาม

1. เพราะเหตุใด ผู้เขียนบทความนี้จึงซื้อรองเท้าจากคนขายรองเท้า

2. ถ้าคนขายรองเท้าหลอกผู้เขียนบทความนี้ให้ซื้อรองเท้า ท่านคิดว่า จะก่อให้เกิดผลเสียต่อคนขายอย่างไร

3. ให้ท่านสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้

4. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึงอะไร

5. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ มีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างไร

ใบงานที่ 1.5

เรื่อง พยัคฆ์ร้าย กับโคแม่ลูกอ่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมอ่านกรณีตัวอย่าง เรื่อง “พยัคฆ์ร้าย กับโคแม่ลูกอ่อน” แล้วร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อที่กำหนดให้ในท้ายเรื่อง

กรณีตัวอย่าง เรื่อง 5 พยัคฆ์ร้าย กับโคแม่ลูกอ่อน

ณ ชายป่าแห่งหนึ่ง มีโคแม่ลูกอ่อนกำลังแหะเล็มหญ้าเขียวอยู่อย่างเพลิดเพลิน ทันใดนั้นเอง มีแม่เสือโคร่งตัวหนึ่ง ปรากฏตัวขึ้นหมายจะขย้ำแม่โคเป็นอาหาร ด้วยความกลัว แม่โคจึงร้องขอชีวิต ว่าตนนั้นมีลูกอ่อนอยู่ในถ้ำ หากตายไปลูกคงได้รับความลำบาก ขอได้โปรดไว้ชีวิตสักครั้งหนึ่งเถิด

ถึงแม้แม่โคจะร้องขอชีวิตอย่างไร พยัคฆ์ร้ายก็ยังคิดจะกินแม่โค แม่โคจึงว่า ลำพังตนผู้เดียวนั้น คงไม่ร้องขอชีวิต แต่เป็นเพราะสงสารลูกน้อย จะไม่มีใครเลี้ยงดู ท่านเองเคยมีลูกขอได้โปรดให้ข้าพเจ้ากลับไปให้นมลูกเป็นครั้งสุดท้าย หลังจากนั้นจะกลับมาเป็นอาหารของท่าน แม่เสือโคร่งฟังแล้ว ก็ยอมผ่อนปรนให้แม่โคกลับไปหาลูก

ครู่ต่อมา แม่โควิ่งกลับมาให้แม่เสือโคร่งกินตามสัญญา ฝ่ายลูกโคสงสารแม่จึงวิ่งตามมาด้วย และขอให้แม่เสือโคร่งกินเนื้อตนเป็นอาหารแทนแม่โค

ด้วยอันตักแห่งความซื่อสัตย์ของแม่โคที่รักษาสัตย์มากกว่ารักชีวิต และด้วยความกตัญญูกตเวทีของลูกโค ทำให้พยัคฆ์ร้ายเกิดใจกรุณา ไม่อาจกินแม่โคหรือลูกโคได้ พร้อมทั้งกล่าวว่า เมื่อเจ้าทั้งสองยอมตายแทนกันเพื่อรักษาสัตย์ และความกตัญญูดังนี้ ขอให้เจ้าทั้งสองแม่ลูกมีชีวิตอยู่ตลอดไปโดยสวัสดิ์เถิด (บุรุษย์ ศิริมหาสาคร, 2546, หน้า 68-69)

คำถาม

1. เพราะเหตุใด แม่โคจึงกลับมาให้แม่เสือ โคร่งกิน

2. เพราะเหตุใด ลูกโคจึงขอให้แม่เสือโคร่งกินเนื้อตนเป็นอาหารแทนแม่โค

3. เพราะเหตุใด แม่เสือโคร่งจึงไม่กินแม่โคและลูกโค

4. ท่านมีความรู้สึกอย่างไร ต่อเรื่องนี้

5. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึงอะไร

6. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ มีความสำคัญ และมีความจำเป็น
ต่อ การอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างไร

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

พฤติกรรม (จากการตอบ คำถาม/แสดง ความ คิดเห็น) กลุ่ม..... รายชื่อ	เข้าใจ ความหมาย ของความ ข้อสังเกต			เข้าใจความ สำคัญและ ความ จำเป็น ของการมี ความ ข้อสังเกต			รู้ผลดี และ ผลเสียของ การมี และ การขาด ความ ข้อสังเกต			รู้สาเหตุ และแนว ทางการ แก้ปัญหา การขาด ความ ข้อสังเกต			มี พฤติกรรม ที่ดีต่อการ มีความ ข้อสังเกต			หมายเหตุ (ระบุ สาเหตุใน กรณีที่ นักเรียนได้ คะแนน 1 คะแนน)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
6.																
7.																
8.																
9.																

เกณฑ์การประเมิน

ระดับเกณฑ์

ดี

พอใช้ ปรับปรุง

ระดับคะแนน

3

2

1

กิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม ที่ 2

เรื่อง ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์กิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

1.1 เพื่อให้เรียนรู้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และรู้ผลดี และผลเสียของการมี และการขาดความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

1.2 เพื่อให้เรียนรู้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพฤติกรรมที่ดีต่อการเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

1.3 เพื่อให้เรียนรู้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถบอกแนวปฏิบัติตนที่แสดงถึงความซื่อสัตย์ต่อตนเองได้

2. แนวคิดกิจกรรมการฝึกอบรม

ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง เป็นผู้ที่ซื่อตรงทั้งต่อหน้า และลับหลัง สามารถควบคุมตนเองให้กระทำแต่ในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ถือเป็นคุณสมบัติของคนที่ควรแก่การปฏิบัติ และเป็นพื้นฐานของการนำไปสู่ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น (บุรุษย์ ศิริมหาสาคร.2547:70)

3. เทคนิคกิจกรรมการฝึกอบรม

กระบวนการกลุ่ม (Group Process) การระดมสมอง (Brainstorming Method) และการใช้กรณีศึกษา หรือกรณีตัวอย่าง(Case Study Method) การสร้างความตระหนัก (Awareness Conformation)

4. เนื้อหากิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม การระดมสมองของสมาชิกในกลุ่ม และการใช้กรณีศึกษาหรือกรณีตัวอย่างในการเรียนรู้ควมมีสาระ ซึ่งจะช่วยให้เรียนรู้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเรียนรู้ตามจุดประสงค์ อาจเป็นกรณีที่เกิดขึ้นจริงหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งในกรณีนั้นมีสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งอยู่ เช่น ปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งอาจนำมาจากแหล่งข้อมูล เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือนำเสนอด้านสื่อดังกล่าวแล้วร่วมกันอภิปรายกลุ่มย่อยหรือระดมสมอง เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้านความซื่อสัตย์ พร้อมนำเสนอให้เพื่อนในห้อง

ประชุมได้รับรู้ถึงข้อสรุปตามแนวคิดของกลุ่มนั้น ๆ เพื่อร่วมวิจารณ์ และหาข้อสรุปที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

5. กระบวนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

5.1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรมการฝึกอบรม

5.1.1 วิทยากรแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบ แล้วแจกใบความรู้ที่ 2.1 ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันร้องเพลง ตรงต่อเวลา แล้วตั้งคำถามให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมช่วยกันตอบว่า การตรงต่อเวลา เป็นการแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หรือไม่ เพราะเหตุใด

5.2 ขั้นกิจกรรมการฝึกอบรม

5.2.1 วิทยากรให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมแบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน โดยนับเลข 1 - 3 ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่นับเลขเดียวกันแยกออกมาเพื่อเข้ากลุ่มเดียวกัน และเรียกชื่อกลุ่มตามหมายเลขที่นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมนับ

5.2.2 เมื่อนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้ากลุ่มแล้วให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอชื่อหัวหน้ากลุ่ม เพื่อดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และเลขานุการกลุ่มเพื่อบันทึกสรุปการทำกิจกรรม

5.2.3 วิทยากรแจกใบความรู้ ที่ 2.2 สำหรับนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ร่วมกันศึกษาเหตุการณ์ที่เป็น กรณีตัวอย่าง โดยวิทยากรจะนำเหตุการณ์ตัวอย่าง จำนวน 3 เหตุการณ์ ในใบความรู้ที่ 2.2 นั้น มาให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมพิจารณาในแต่ละเหตุการณ์ แล้วร่วมกันอภิปรายเพื่อตอบคำถามในใบงาน ที่ 2.1 ซึ่งมี ด้วยกันสามตอน คือ ตอนที่ 1 ตอบคำถามจากเหตุการณ์ตัวอย่างเรื่องที่ 1 ตอนที่ 2 ตอบคำถามจากเหตุการณ์ตัวอย่างในเรื่องที่ 2 และตอนที่ 3 ตอบเหตุการณ์ตัวอย่างในเรื่องที่ 3 ตามลำดับ โดยแต่ละเหตุการณ์จะใช้เวลาในการศึกษา และตอบคำถามเหตุการณ์ละ 15 นาที

5.2.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนเพื่อนำเสนอผลการเรียนรู้หน้าห้องประชุมกลุ่มละ 5 นาที

5.3 ขั้นสรุปกิจกรรมการฝึกอบรม

5.3.1 วิทยากรให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนร่วมกันสรุปความเห็นเกี่ยวกับ ความหมาย ความสำคัญ และ ความจำเป็นของการมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และ แนวปฏิบัติคนที่แสดงถึงการเป็นคนมีความ ซื่อสัตย์ต่อตนเอง โดยใช้วิธีการตั้งคำถามให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันตอบหรืออาจเลือกถามนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เห็นว่ายังไม่มีความเข้าใจ ในกิจกรรมการพัฒนาความซื่อสัตย์ต่อตนเอง แล้ววิทยากรสรุปอีกครั้งหนึ่ง

6. สื่อการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

- 6.1 ใบความรู้ ที่ 2.1 เพลง ตรงต่อเวลา 30 ชุด
- 6.2 ใบความรู้ที่ 2.2 เรื่อง เหตุการณ์ตัวอย่างความซื่อสัตย์ต่อตนเอง 30 ชุด
- 6.2 ใบงานที่ 2.1 เรื่อง ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง 30 ชุด

7. การประเมินผลกิจกรรมการฝึกอบรม

การประเมินผลใช้แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาจากประเด็น ดังต่อไปนี้

- 7.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม
- 7.3 การแสดงความคิดเห็นในความรู้ ความเข้าใจ ความหมาย และความสำคัญของการมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และ แนวปฏิบัติตนที่แสดงถึงการเป็นคนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง
- 7.4 หากประเมินผลแล้วนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมกลุ่มใดได้ผลการประเมินต่ำกว่า 80% ให้บันทึกแล้วสัมภาษณ์นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรม ถึงสาเหตุที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในประเด็นต่าง ๆ แล้วพูดคุยทำความเข้าใจถึงปัญหา และแนวทางการแก้ไข เพื่อให้ นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองด้านการทำงานร่วมกัน การคิดวิเคราะห์สาเหตุแห่งปัญหา การมีพฤติกรรมที่ดีต่อการเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

ใบความรู้ที่ 2.1

เพลง ตรงต่อเวลา

ตรงต่อเวลา พวกเราต้องมาให้ตรงเวลา

ตรง ตรง ตรง เวลา พวกเราต้องมาให้ตรงเวลา

เราเกิดมาเป็นคน ต้องมันฝึกตนให้ตรงเวลา

วันคืนไม่คอยท่า วันเวลาไม่เคยคอยใคร

วันเวลาไม่เคยคอยใคร

ใบความรู้ที่ 2.2

เรื่อง เหตุการณ์ตัวอย่างความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

กรณีตัวอย่าง เรื่องที่ 1 ข้อสอบรั่ว

ทรงยศ เป็นนักเรียนเรียนดี ครั้งหนึ่ง ครูคณิตศาสตร์ให้นักเรียนทุกคนสอบวิชาเลข ซึ่งข้อสอบค่อนข้างยาก เขาทำไม่ได้ เพื่อนที่อยู่ข้าง ๆ จึงส่งเฉลยข้อสอบ ซึ่งได้มาจากเพื่อนนักเรียนอีกห้องหนึ่ง ซึ่งสอบวิชานี้ไปแล้วในภาคเช้า โดยบอกว่า “ไม่ต้องคิดให้เสียเวลา ลอกคำตอบนี้ได้เลย ครูไม่รู้หรอก” แต่เขาไม่ยอมลอก เพราะถึงครูไม่รู้ แต่ตัวเขาเองก็รู้ว่าไม่ได้คิดคำตอบด้วยตนเอง

วันต่อมา หลังจากที่ครูตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่า นักเรียนทั้งห้องสอบได้คะแนนเกือบเต็ม มีทรงยศเพียงคนเดียว ที่สอบ ไม่ผ่านทำให้ครูสงสัย จึงสืบค้นหาข้อเท็จจริง ได้ความว่ามีคนนำเฉลยคำตอบของวิชานี้มาลอกกัน และนักเรียนที่สอบได้สอบได้คะแนนเกือบเต็ม จะต้องลอกคำตอบอย่างแน่นอน เพราะข้อสอบค่อนข้างยากมีเพียงทรงยศคนเดียวซึ่งสอบ ไม่ผ่าน เพราะไม่ได้ลอกคำตอบ

ครูจึงยกเลิกผลการสอบในครั้งนี้ และชมเชยทรงยศว่าเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองสมควรได้รับการยกย่องให้เป็นนักเรียนตัวอย่าง ส่วนนักเรียนคนอื่น ๆ ที่ลอกคำตอบนั้น ครูได้คาดโทษว่า ถ้าใครทำเช่นนี้อีก จะปรับให้สอบตกในวิชานี้ โดยไม่มีการยกโทษให้อีกเลย (บุรชัย ศิริมหาสาคร, 2546, หน้า 73)

กรณีตัวอย่าง เรื่องที่ 2 แจกันเป็นเหตุ

คำกับแดงเป็นพี่น้องกัน วันหนึ่งคำวิ่งเล่นในบ้าน ชนแจกันดอกไม้แตก ในขณะที่นั้น มีเสียงคนเดินผ่านมา คำจึงรีบหลบไปแอบข้างหลังตู้ สักครู่หนึ่ง ได้ยินเสียงแม่คุณแดง ซึ่งเป็นน้องชาย เพราะแม่คิดว่าแดงเป็นคนทำแตก เนื่องจากตามปกติ แดงมีนิสัยซุกซน และชอบทำข้าวของแตกเป็นประจำอยู่แล้ว ถึงแม้ว่าแดงจะปฏิเสธอย่างไร คุณแม่ก็ไม่ยอมเชื่อ และจะทำโทษแดง ที่ทำแจกันแตกแล้วยังโกหกอีก (บุรชัย ศิริมหาสาคร, 2546, หน้า 74)

กรณีตัวอย่าง เรื่องที่ 3 โจรกลับใจ

สมพล เคยเป็นโจรปล้นทรัพย์สินของผู้อื่น และฆ่าคนตาย ต่อมาเขากลับตัวกลับใจเล็ก เป็นโจร แต่งงานมีครอบครัว มีลูก 3 คน ประกอบอาชีพสุจริต โดยที่ลูก ๆ และภรรยา รวมทั้งคนอื่น ๆ ในหมู่บ้านไม่มีใครรู้ว่าเขาเคยเป็นโจรมาก่อน

ต่อมาอีก 6 ปี เขาได้ข่าวว่า ตำรวจจับตัวคนร้ายได้ โดยคิดว่าคนผู้นั้นคือเขา ศาลสั่งลงโทษให้ประหารชีวิต ในฐานะที่ฆ่าเจ้าทรัพย์ตาย ซึ่งเขารู้ดีว่าเป็นการจับผิดตัว

ในขณะที่ทราบข่าว เขามีความรู้สึก 2 ประการ คือ

ประการแรก กลัวที่ติดตัวเขาจะได้สิ้นสุดลง เพราะตำรวจคิดว่าจับตัวคนร้ายได้แล้วคงไม่สืบสวนต่อ ทำให้เขาพ้นจากความผิดโดยปริยาย

ประการที่ 2 รู้สึกสงสารชายคนนั้น ซึ่งต้องมาเป็นผู้รับผิดชอบแทนเขา

อันที่จริงแล้วเขาก็อยากจะไปรับผิดชอบกับตำรวจว่าเขาเป็นคนร้ายที่แท้จริง แต่เนื่องจากเป็นห่วงลูก ๆ และภรรยา ถ้าเขาตายไป ใครจะเป็นผู้ดูแลครอบครัวเขา
(บุรชัย ศิริมหาสาคร, 2546, หน้า 75)

ใบงานที่ 2.1

เรื่อง การมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมอ่านเหตุการณ์ตัวอย่างจากใบความรู้ที่ 2.2 แล้วร่วมกันอภิปรายเพื่อตอบคำถามต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เมื่ออ่านเหตุการณ์ตัวอย่างในเรื่องที่ 1 จบแล้วให้ตอบคำถาม ต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่าการกระทำของทรงยศเป็นการกระทำที่โง่หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

2. หากนักเรียนเป็นเพื่อนของทรงยศนักเรียนจะโกรธเขา หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่าการกระทำของทรงยศมีประโยชน์ต่อเพื่อนในชั้นเรียน อย่างไร

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 เมื่ออ่านเหตุการณ์ในเรื่องที่ 2 จบแล้วให้เลือกตอบคำถาม ต่อไปนี้ เพียง 1 ข้อ ถ้านักเรียนเป็นคำ นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

ก. ออกไปบอกความจริงกับแม่ทั้งหมด เพราะ.....

.....

.....

ข. แอบดูเฉย ๆ เพราะ.....

.....

.....

ค. ตัดสินใจไม่ได้ เพราะ.....

.....

ตอนที่ 3 เมื่ออ่านเหตุการณ์ในเรื่องที่ 3 จบแล้ว ให้เลือกตอบคำถาม ต่อไปนี้ เพียง 1 ข้อ

ถ้านักเรียนเป็นสมพล นักเรียนจะทำอะไรให้เหตุผลประกอบ

ก. สาราภาพผิดกับตำรวจ

ข. อยู่เฉย ๆ เพราะการที่ตำรวจจับผิดตัวไม่ใช่ความผิดของเขา

ค. ตัดสินใจไม่ถูก

.....

.....

.....

.....

เมื่อศึกษาเหตุการณ์ตัวอย่างทั้งสามเหตุการณ์แล้วให้นักเรียนลองตอบคำถาม ต่อไปนี้

ก. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คืออะไร.....

.....

.....

ข. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง มีความสำคัญและจำเป็นต่อการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ค. นักเรียนคิดว่าความซื่อสัตย์ต่อตนเองมีผลได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ง. นักเรียนคิดว่าการขาดความซื่อสัตย์ต่อตนเองจะมีผลเสียอย่างไร

จ. นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะแสดงถึงความซื่อสัตย์ต่อตนเองของนักเรียน

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

พฤติกรรม (จากการตอบ คำถาม/แสดง ความ คิดเห็น) กลุ่ม..... รายชื่อ	เข้าใจ ความหมาย ของความ ข้อสำคัญต่อ ตนเอง			เข้าใจ ความสำคัญ และความ จำเป็นของ การมีความ ข้อสำคัญต่อ ตนเอง			รู้ผลดี และ ผลเสียของ การมี และ การขาด ความ ข้อสำคัญต่อ ตนเอง			รู้สาเหตุ และแนว ทางการ ปฏิบัติตน ให้เป็นผู้มี ความ ข้อสำคัญต่อ ตนเอง			มีพฤติกรรม ที่ดีต่อการมี ความ ข้อสำคัญต่อ ตนเอง			หมายเหตุ (ระบุสาเหตุ ในกรณีที่ นักเรียนได้ คะแนน 1 คะแนน)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
6.																
7.																
8.																
9.																

เกณฑ์การประเมิน

ระดับเกณฑ์

ดี

พอใช้

ปรับปรุง

ระดับคะแนน

3

2

1

กิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม ที่ 3

เรื่อง ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์กิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

1.1 เพื่อให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นโดยใช้การเรียนรู้แบบแสดงบทบาทสมมติ

1.2 เพื่อให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพฤติกรรมที่ดีต่อการเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น

1.3 เพื่อให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถบอกผลดี ผลเสีย ที่เกิดจากการมี หรือ การขาดความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น และบอกแนวปฏิบัติตนที่แสดงถึงความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นได้

2. แนวคิดกิจกรรมการฝึกอบรม

ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น เป็นผู้ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว ผู้มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นย่อมได้รับความเชื่อถือ และความไว้วางใจจากผู้อื่น จึงเป็นสิ่งควรค่าแก่การยึดถือและปฏิบัติ อันจะนำมาซึ่งความสุขความเจริญแก่ผู้ปฏิบัติ

3. เทคนิคกิจกรรมการฝึกอบรม

กระบวนการกลุ่ม (Group Process) และการระดมสมอง (Brainstorming Method) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) การสร้างความตระหนัก (Awareness Conformation)

4. เนื้อหากิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น โดยกระบวนการกลุ่ม การระดมสมองของสมาชิกกลุ่ม และการนำเสนอ โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ เป็นกระบวนการที่วิทยากรกำหนดหัวเรื่องปัญหาหรือสร้างสถานการณ์ขึ้นมาให้คล้ายกับสภาพความเป็นจริง แล้วให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมสวมบทบาท หรือแสดงบทบาทนั้นตามความรู้สึกนึกคิด และประสบการณ์ของนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่คิดว่าควรจะเป็น ภายหลังของการแสดงบทบาทสมมติ จะต้องมีการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงออกทั้งด้านความรู้สึก และพฤติกรรม ของผู้แสดง เพื่อการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้การฝึกอบรม (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2547ก, หน้า 53)

5. กิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

5.1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรมการฝึกอบรม

5.1.1 วิทยากรแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบ แล้วตั้งคำถาม ถามนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่า รู้จักการแสดงบทบาทสมมติหรือไม่ ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมลองช่วย กันตอบ จากนั้นวิทยากรจึงสรุปว่าการแสดงบทบาทสมมตินั้นคืออะไร แล้วบอกว่าวันนี้จะใช้การแสดงบทบาทสมมติในการเรียนรู้ เรื่อง ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น

5.2 ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

5.2.1 วิทยากรให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมแบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม โดยนับเลข 1 - 7 ให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่นับเลขเดียวกันแยกออกมาเพื่อเข้ากลุ่มเดียวกัน กลุ่มละ 7 คน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน 2 กลุ่ม และเรียกชื่อกลุ่มตามหมายเลขที่นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมนับ

5.2.2 เมื่อนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้ากลุ่มแล้วให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอชื่อหัวหน้ากลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และเลขานุการกลุ่ม เพื่อบันทึกสรุปการทำกิจกรรม

5.2.3 วิทยากรแจกใบความรู้ที่ 3.1 เรื่องการแสดงบทบาทสมมติให้ทุกกลุ่มศึกษา แล้วแจกใบงาน ที่ 3.1, 3.2, 3.3, และ 3.4 ให้กลุ่ม 1, 2, 3, และ 4 ตามลำดับ ให้เวลา 30 นาที สำหรับนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ร่วมกันศึกษาใบความรู้ และทำกิจกรรมในใบงาน โดยให้แต่ละกลุ่มนำเสนอแผนการ ที่กำหนดในใบงานมาใช้เตรียมบท ในการแสดงบทบาทสมมติ และกำหนดผู้แสดงโดยให้หัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึกข้อมูล

5.2.4 ให้แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติโดยวิทยากรทำฉลาก 4 ใบตามชื่อกลุ่ม เพื่อจับกลุ่มที่จะแสดงก่อน และหลัง โดยให้เวลาในการแสดงแต่ละกลุ่มไม่เกิน 10 นาที พร้อมนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่มตามหัวข้อที่กำหนดในใบงาน

5.2.5 เมื่อแต่ละกลุ่มดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จ เปิดโอกาสให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มซักถาม หรือแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ยังสงสัย หรือมีแนวคิดแปลกแยกไปจากกลุ่มที่แสดง แล้ววิทยากรสรุปปิดท้าย

5.3 ขั้นสรุปกิจกรรมการฝึกอบรม

5.3.1 วิทยากรให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคน ร่วมกันสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการมีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น และช่วยกันวิเคราะห์ผลดี ผลเสีย ที่เกิดจากการมี หรือการขาดความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น รวมถึงแนวปฏิบัติตนที่แสดงถึงความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น แล้ววิทยากรสรุปอีกครั้งหนึ่ง

6. สื่อการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

- 6.1 ใบความรู้ที่ 3.1 เรื่อง ตัวอย่างการแสดงบทบาทสมมติ 30 ชุด
- 6.2 ใบงานที่ 3.1 เรื่อง หญิงหม้ายกับบุตร 7 ชุด
- 6.3 ใบงานที่ 3.2 เรื่อง ซื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน 7 ชุด
- 6.4 ใบงานที่ 3.3 เรื่อง เด็กขายหนังสือพิมพ์ 8 ชุด
- 6.5 ใบงานที่ 3.4 เรื่อง เด็กขายวิโรจน์กับเงิน 10 ล้าน 8 ชุด
- 6.6 ฉลากชื่อกลุ่ม 4 ใบ
- 6.7 นาฬิกาจับเวลา

7. การประเมินผลกิจกรรมการฝึกอบรม

การประเมินผลใช้แบบสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ และแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากประเด็น ดังต่อไปนี้

- 7.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม และการแสดงบทบาทสมมติ
- 7.2 การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นความสำคัญ ความจำเป็น ผลดี ผลเสีย และสาเหตุของการขาดความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นรวมถึงแนวทางแก้ไข
- 7.3 หากประเมินแล้วกลุ่มใดได้ผลการประเมินต่ำกว่า 80% ให้บันทึกแล้วสัมภาษณ์นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมถึงสาเหตุที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในประเด็นต่าง ๆ แล้วพูดคุยทำความเข้าใจให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น เพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ใบความรู้ที่ 3.1

เรื่อง การแสดงบทบาทสมมติ

การแสดงบทบาทสมมติ คือ การกำหนดหัวเรื่อง ปัญหา หรือ สร้างสถานการณ์ขึ้นมาให้คล้ายกับสภาพความเป็นจริง แล้วให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมสวมบทบาท หรือแสดงบทบาทตามความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์ของนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่คิดว่าควรจะเป็น ภายหลังการแสดงบทบาทสมมติจะต้องมีการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงออกทั้งด้านความรู้ และพฤติกรรมของผู้แสดงเพื่อการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์กิจกรรมการเรียนรู้ในการฝึกอบรม

องค์ประกอบของการแสดงบทบาทสมมติ

1. การกำหนดสถานการณ์สมมติ หัวข้อเรื่องหรือปัญหา
2. การกำหนดบทบาทสมมติที่ต้องการ พร้อมรายละเอียด
3. การแสดงบทบาทสมมติ
4. ทดสอบควบคุมการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ การรักษาเวลา ไม่แสดงสิ่งตามกอนาจาร ไม่ใช้คำหยาบคาย ใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดงที่ไม่เป็นอันตราย เป็นต้น
5. การอภิปรายที่เกี่ยวกับความรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรมการแสดงบทบาทสมมติ
6. การสรุปผลกิจกรรมการเรียนรู้

ใบงานที่ 3.1

กรณีตัวอย่าง เรื่องที่ 1 หญิงหม้ายกับบุตร

หญิงหม้ายคนหนึ่ง จอดแพอยู่ที่พระนครศรีอยุธยา มีความประสงค์จะให้บุตรได้เล่าเรียน มีความรู้ จึงพาบุตรมาส่งที่สถานี่รถไฟจะให้มาอยู่กับลุง และเรียนหนังสือที่โรงเรียนในกรุงเทพฯ หญิงคนนี้เป็นคนจน ตั้งแต่สามีถึงแก่กรรมแล้ว ก็ได้อาศัยการค้าขายเลี้ยงตัวมาจนบัดนี้ เก็บเล็ก ประสมน้อย ได้เงินพอตัดเสื่อตัดกางเกงให้บุตร และเหลืออีกนิดหน่อยก็สำหรับเป็นค่ารถไฟ และค่าหนังสือเท่านั้น

เมื่อพาบุตรมาตามทางจึงพูดแก่บุตร ว่าอายุเจ้าครบ 12 ปี เมื่อวานนี้ ถ้าจะครบเอาพรุ่งนี้ ก็จะดีทีเดียว จะได้เสียค่ารถไฟแค่เพียงครั้งหนึ่ง เหลืออีกครั้งหนึ่งเก็บเอาไว้ซื้ออะไรกินที่บางกอก แต่นี่อายุเต็ม 12 ปีเสียแล้วจะต้องเสียเต็มราคาเท่ากับผู้ใหญ่ แม่ก็ไม่มีเงินที่จะให้เจ้าไปซื้ออะไรกินอีก

บุตรเหงงครวญแล้วอ้อนวอนว่า “นอกจากค่าหนังสือ และค่ารถไฟนี้ แม่จะไม่ให้เงิน คิดตัวไปบ้างสักนิดหน่อยหรือ” พูดดังนั้นแล้วก็ทำตาแดงๆ มารดามีความเวทนาแทบจะให้เงินที่เหลืออยู่ไปแก่บุตรทั้งหมด แต่หากจนใจให้ไม่ได้ เพราะมีบุตรเล็กๆ ที่ต้องเลี้ยงอีกหลายคน จึงมิให้

พอไปถึงสถานีไปขอซื้อตั๋วให้บุตรสำหรับไปกรุงเทพฯ เจ้าพนักงานขายตั๋วแต่เห็นรูปร่าง เด็กเป็นเด็กเล็กจึงถามว่า “ตัวเด็กครึ่งราคาหรือจะ” หญิงหม้ายนั่งอยู่สักครู่หนึ่ง ทำให้บุตรใจเต็ม นึกว่ามารดาจะตอบแต่กระอ้อมกระแอ้มค่อยๆ ว่า “จะ” หรือหนึ่งเสียเป็นแต่เพียงพยักหน้ารับก็ได้ แต่มารดาก็หาได้ทำดังนั้นไม่ นั่งอยู่สักครู่หนึ่งแล้วกลับตอบว่า “ไม่ใช่จะ อายุเกิน 12 ปีแล้ว ตามข้อบังคับของการรถไฟ เห็นจะต้องเสียเต็มราคาเหมือนผู้ใหญ่กระมัง” เจ้าพนักงานก็ขายตั๋ว อย่างสำหรับผู้ใหญ่ให้ หญิงหม้ายรับ และส่งให้บุตร แล้วกล่าวโดยอ้อมย่องว่า “ลูกเอ๋ย นี่แน่ะ ตัวกับค่าจริง เก็บเอาไว้ใส่กระเป๋เอาไว้เถิด ดีกว่าได้เงินสองสามสลึง เพราะพูดปดหลอกลวงเขา”

พอส่งบุตรขึ้นรถไฟ และลากันเสร็จแล้ว รถไฟก็ออก บุตรรู้สึกในใจว่า ที่มารดาบอกความจริงแก่เขานั้น เป็นการถูกแล้ว ยิ่งเมื่อถึงกลางทาง คนตรวจตั๋วมาขอตั๋ว ยิ่งรู้สึกว่ มารดาทำถูก ยิ่งขึ้น เพราะถ้าถือตัวครึ่งราคา อันเป็นตัวไม่แสดงความจริงแล้ว จะเสียดูหน้าคนตรวจตั๋ว อย่างไรได้ แต่ก็มีตัวที่แสดงความจริง ได้ชื่อว่า เป็นผู้เดินทางอันสุจริตแท้แล้ว จะดูหน้าใครๆ ก็ได้ ไม่ต้องมีความสะทกสะท้าน เมื่อคนตรวจตั๋วส่งตั๋วคืนให้ แล้วพยักหน้าบอกว่า “ถูกต้องแล้ว” คำนี้ดังก้องอยู่ในใจของเด็กนั้น ทำให้ไม่ลืมความจริงของมารดาเลย เมื่อรถไฟมาถึงกรุงเทพฯ เวลาค่ำ และเด็กก็ได้พบกับลุงผู้มาคอยรับอยู่แล้วจึงเดินตามลุงออกจากสถานีไป